

Lesnické stavovské organizace
Česká jednota lesnická
a
Česká lesnická společnost
a
občanské sdružení
Národní lesnický komitét

VI. SNĚM LESNÍKŮ ČESKÉ REPUBLIKY

“Státní správa týkající se lesů”

část II.

“Úkoly pověřených úřadů obcí s rozšířenou působností”

SBORNÍK REFERÁTŮ A DISKUSNÍCH PŘÍSPĚVKŮ

KONFERENČNÍ CENTRUM SILVIA

4. dubna 2003

Hradec Králové

Organizační garanti: *Ing. Pavel Kyzlík*
tajemník České lesnické společnosti
Novotného lávka 5, 116 68 Praha 1
tel.: 221 082 384, fax: 222 222 155,
mobil: 603 163 409, e-mail: cesles@cesles.cz

Vydala Česká lesnická společnost
v nakladatelství a vydavatelství
Lesnická práce, s.r.o.
Kostelec nad Černými lesy

Publikace neprošla jazykovou úpravou

© Česká lesnická společnost, 2003

ISBN 80-86386-46-5

OBSAH

I. blok: Státní správa lesů v minulosti a v současnosti

Vývoj, historie a poslání státní správy lesů	4
Ing. Jan Svoboda, předseda ČJL	
Současný stav a výhled státní správy lesů v resortu MZe ČR	6
Ing. Jaromír Vašíček, CSc., náměstek ministra zemědělství	
Stanovisko k současnému stavu a výhledu státní správy v oblasti lesů v resortu MŽP ČR	12
RNDr. Ladislav Miko, Dr., náměstek ministra životního prostředí	

II. blok: Úkoly pověřených úřadů obcí s rozšířenou působností:

Zkušenosti na úrovni krajských úřadů:

Reforma veřejné správy – státní správa lesů v rámci Libereckého kraje	
Ing. Jana Čacká, KÚ Liberec	

Zkušenosti na úrovni pověřených úřadů

Státní správa lesů v obci s rozšířenou působností Bystřice nad Pernštejnem	8
Ing. Josef Novotný, starosta Bystřice nad Pernštejnem, senátor Parlamentu ČR	
Personální a materiální zajištění výkonu státní správy lesů	9
Helena Langšádlová, starostka - František Dvořák, tajemník městského úřadu, obec s rozšířenou působností – Černošice (dříve OkÚ Praha-západ)	
Státní správa lesů ve Dvoře Králové nad Labem	10
Ing. Zdeněk Navrátil, Městský úřad s rozšíř. působností Dvůr Králové nad Labem	
Panelová diskuse k tématům bloků I. a II.	11

III. blok: Postavení odborných lesních hospodářů (OLH)

Právní rozbor současného postavení OLH z hlediska státní správy	11
JUDr. ing. Jiří Staněk, CSc., MŽP ČR	
Zkušenosti s výkonem funkce OLH fyzickou osobou	12
Ing. Jiří Pohan, předseda Komory OLH	
Výkon funkce OLH právnickou osobou – LČR s. p.	13
Ing. František Morávek, výrobně technický ředitel LČR, s. p.	
Zkušenosti s výkonem funkce OLH jiných právnických osob	14
Radomír Charvát, ředitel Lesního družstva Vysoké Chvojno	
Panelová diskuse k tématům bloku III.	15

|

|

HISTORIE, VÝVOJ A POSLÁNÍ STÁTNÍ SPRÁVY LESŮ

Jan Svoboda

Proč považuji za potřebné začít letošní sněm historickým úvodem. Po roce 1989 jsme se v některých sektorech lesnictví obrátili k naší lesnické historii zády s odkazem na nutnost hledět dopředu a hlavně do Evropy. Jsem přesvědčen, že tato filosofie byla špatná a pro budoucnost a funkčnost systému nesmíme opomenout žádnou z příležitostí k poučení z vlastní historie. Vždyť při pohledu na konkrétní porost každý z nás přemýšlí o tom, co všechno jej ovlivňovalo, než dospěl do současné stavu. A následné úvahy potom směřují k tomu, co je třeba udělat v budoucnosti pro jeho zlepšení. Nevidím tedy důvod, proč nepoužít stejnou metodu myšlení při posuzování jakéhokoliv problému a lesnické politiky zvláště.

Mým záměrem není proto podrobná přednáška o historii státní správy, ale pouze rámcový přehled, který by nastínil směr vývoje, kterým se tato problematika ubírala ve svém historickém vývoji a kterým by se měla ubírat v budoucnosti.

Historie státní správy lesního hospodářství začíná v době, kdy převažoval názor, že les roste sám od sebe a pro všechny. Hlad po zemědělské půdě vedl ke klučení lesů a stejné důsledky měla rostoucí spotřeba palivového dříví v době, která neznala alternativní paliva.. Jen ti nejprozíravější si uvědomovali dopady populačních a civilizačních změn a snažili se hospodaření v lesích nějak regulovat ve snaze zabránit jejich devastaci. Protože to byly ojedinělé osobnosti, nelze proto ještě mluvit o systému.

Základy státní péče o lesy byly u nás položeny „Císařsko – královským patentem lesů a dříví“ z roku 1754. Byl to první systematický pokus o omezení zcela volného nakládání s lesy a o jisté podřízení zájmů jednotlivých vlastníků lesů obecným, zejména národohospodářským zájmům. Stejně jako jiné zákony, prosazující obecné zájmy, trpěl i tento nedostatkem vymahatelnosti. Postupně sílily tendence k ochraně obecních majetků před dělením, spekulativními prodejy, a podobně. Ty později vedly ke zřízení státní inspekce.

11. března 1785 byly nařízením zřízeny tzv. krajské komise, jako organizační základ státního dozoru. Byly postupně doplňovány podrobnostmi o způsobu a rozsahu prováděných kontrol. Kontroly se zaměřovaly především na špatné hospodářství, krádeže, plýtvání dřevem a pastvu dobytka. Měly charakter spíše „vizitací“ a jejich úroveň byla poplatná nedostatku odborného personálu.

Devatenácté století přineslo především lesní zákon 250/1852 ř.z. Věnoval se m.j. i ochraně lesů, vyšetřování přestupků proti lesnímu zákonu i náhradám škod. Přinesl také novou povinnost zaměstnávat odborný lesní personál a tento legislativní rámec vlastně tvořil základ dnešních principů státní a odborné správy lesů, tedy státního dohledu nad lesy. Netvořil pro ten účel specifickou instituci, ale svěřil kontrolu provádění a dodržování zákona politickým úřadům. Až v roce 1872 byli při zemských místodržitelstvích ustanoveni lesní inspektoři. 6 v Čechách, 3 na Moravě.

Instrukce z 1.11.1895 vymezila již podrobně obor působnosti zemského lesního inspektora a okresních lesních techniků. Ti působili v obvodu několika politických úřadů jednak jako poradci a znalci, jednak v rámci okresních úřadů dohlíželi na dodržování lesního zákona. Tento systém byl plynule převzat orgány nové Československé republiky a plnil i nové úkoly, vyplývající zejména ze zákona o zatímní ochraně lesů č. 82/1918 Sb. Reorganizace státní správy v roce 1927 znamenala také vznik „lesní služby dohlédací“. Ta byla organizována v rámci lesních oddělení okresních a zemských úřadů a byla podřízena samostatnému oddělení ministerstva zemědělství.

Co je třeba zejména zdůraznit o dohlédací službě počátku a první poloviny dvacátého století je důraz na odbornou kvalifikaci personálu dohlédací služby. Odborné lesnické vzdělání byla samozřejmost. Další podmínkou byla podle zákona 250/1852 povinnost složit zkoušku pro odborné lesní hospodáře (od roku 1903), později praktickou státní zkoušku pro lesní technickou službu (1913) a později zkoušky pro státní službu dohlédací (1932). Jistým ústupem již byla změna, daná zákonem č. 166/1960 Sb. Ten sice vyžadoval složení státní zkoušky pro samostatné odborné lesní hospodáře, ale tato zkouška již postrádala důraz na zvláštnosti státní dohlédací služby. Bylo to pochopitelné, uvědomíme-li si dopady socialistického politického systému do právního i správního systému.

Již na prvním sněmu jsem prohlásil za zásadní bod zlomu v našem lesnickém systému rok 1970 a následnou normalizaci. Od tohoto bodu nastává socialistickým státem řízený úpadek odbornosti. Jeho prvním příznakem bylo zrušení zkoušek pro odborné lesní hospodáře v roce 1972 a z toho vyplývající devalvace lesnické kvalifikace a odbornosti. Státní správa však měla významného pomocníka v pracovnících Státních lesů, kteří vykonávali dohled nad dodržováním zákona a hospodařením (myšleno plněním úkolů daných LHP) v družstevních lesích. Soukromé lesy fakticky neexistovaly. Po celé období socialistického systému měla státní správa stále charakter dozorující a sankční.

Politický a hospodářský vývoj lesnický příbuzných západních zemí přinesl během té doby do systému státní správy naprosto nové pojetí. Již v padesátých letech vznikly v Německu i Rakousku instituce, jejichž posláním bylo harmonizovat poměry v lesnicko dřevařském komplexu. Zmíním DFWR nebo rakouskou lesnickou komoru. Postupem doby stále rostl význam, rozsah i kvalita pomoci zejména drobným vlastníkům lesů, kteří jinak nemají proti průmyslovým partnerům šanci na obchodní úspěch. Díky tomuto pojetí se vytvořila v celé společnosti atmosféra jisté kolegiality, nebo spíše ochoty ke vzájemné komunikaci a chápání problémů obchodních partnerů v jednom systému, který my nazýváme lesnicko dřevařský komplex. Tohoto vývoje jsme byli celých čtyřicet let bohužel ušetřeni a vstoupili jsme do Evropy roku 1989 z hlediska lesnické politiky zcela nepřipraveni, názorově izolováni a co je nejhorší, neochotni se učit.

Náš nový politický systém nedokázal proto po roce 1989 reflektovat nejenom změny v pojetí státní správy lesů zemí demokratické Evropy, ale nedokázal reálně vyhodnotit rizika a důsledky majetkových a systémových změn v lesním hospodářství. Jednorázové rozdrobení majetkové držby restitucemi, změna systému hospodaření Státních lesů, které se po roce 1992 distancovaly od možnosti pronájmů soukromých lesů byť i bez náhrady, vytvořil vlastnickou kategorii malolesů s vlastníky bez znalostí, často schopností a dokonce i motivace ve svých lesích hospodařit. Socialistická struktura státní správy, zbavená podpory Státních lesů, nebyla schopna zajistit účinné poradenství. Důsledky v podobě spekulativních obchodů, podvodů na vlastnících, nepovolené a devastující těžby na sebe nedaly dlouho čekat.

Vznik zcela nové kategorie podnikatelů v lesním hospodářství přinesl s sebou nebývalé spektrum forem obchodních vztahů mezi nimi a vlastníky lesů. Odborné znalosti, zkušenosti a aktuální informace nejsou většinou na straně vlastníka. Rozdělení výnosu z lesa bude tedy zjevně spíše v neprospěch vlastníka než naopak a důsledkem je potom odliv kapitálu z lesního hospodářství. Rostoucí ekologický význam lesů, koncentrace zpracovatelského kapitálu i trvalý růst nákladů vedou k poznání, že společnost brzy dospěje k bodu, kdy produkce dřeva nebude schopna vlastníkovi lesa schopna krýt nutné náklady na trvale udržitelné lesní hospodářství.

Poslání státní správy v budoucnosti je zejména z poslední části mého referátu doufám zřejmé. Mělo by se přesunout ze sankční oblasti spíše do oblasti podpory hospodaření vlastníků. Podpory nejenom finanční, ale především legislativní, vzdělávací a organizační. Průběh dnešního sněmu nepochybně ukáže, jak veliký kus práce nás na tomto poli čeká.

Ing. Jan Svoboda
předseda ČJL

SOUČASNÝ STAV A VÝHLED STÁTNÍ SPRÁVY LESŮ V RESORTU MINISTERSTVA ZEMĚDĚLSTVÍ ČR

Jaromír Vašíček

Rád bych především poděkoval za pozvání a možnost přednesení svého příspěvku. Rád bych ocenil pořadatele VI. Sněmu lesníku České republiky v tom, že téma, které bylo zvoleno je vysoce aktuální. Dovolte mi nyní, abych navázal na svého předřečníka a vyslovil přesvědčení, že státní správa lesů spolu s dalšími vlivy v minulosti (například využívání uhlí v průmyslovém rozvoji) měla nesporné zásluhy na tom, že je dnes v České republice pokryto 33,4 % území lesními porosty. Z historického přehledu rovněž vyplývá, že v současnosti probíhající a tolik diskutovaný trvalý větší či menší konflikt mezi vlastníky a státem není ničím novým.

Pohled do historie je zajímavý především tím, že si naši předkové uvědomovali význam lesů pro hospodářský život společnosti a činili taková legislativní opatření, aby lesy byly zachovány a poskytovaly požadovaný užitek i v budoucnosti. Toto je ten hlavní důvod proč byly od prvopočátků našeho státu až do současnosti vydávány lesní zákony a různá nařízení, kterým stát reguloval hospodaření v lesích. Působení orgánů státní správy lesů je přímo spjato s lesními zákony. První zmínky o orgánech státní správy lesů sahají až k nejstarším dějinám českého státu.

Nejstarší období českého státu

Z listiny z 5.6.1306 pro velehradský klášter vyplývá, že působnost královských úředníků, nejvyšších lovcích v Království českém a Markrabství moravském se původně vztahovala rovněž na lesy a hospodaření v nich, a to nejen královských. Uvedenou listinou bylo lesní hospodaření v lesích velehradského kláštera vyňato z působnosti, resp. dozoru nejvyššího lovcího.

Pokus Karla IV. o královský dozor nad hospodařením v lesích

Některá ustanovení Karlem IV. okolo roku 1350 navrženého zákoníku "Maiestas Carolina", kterými jsou ukládány povinnosti královským lovcím a hajným dbát na dodržování ustanovení zákoníku mohou poukazovat na to, že Karel IV. chtěl zavést královský dozor nad hospodařením ve všech lesích. Zákoník byl navržen jako zemský, tedy s platností pro statky královské, šlechtické, církevní i městské. "Maiestas Carolina" však nebyl zemským sněmem schválen a nevstoupil v platnost.

Počátky státního dohledu nad hospodařením v lesích

Obdoba dnešní státní správy lesů byla zřízena lesními řády císařovny Marie Terezie, pro Čechy 5. května 1754, pro Moravu 23. listopadu 1754 a pro Slezsko 24. ledna 1756. Dozor nad dodržováním lesních řádů byl svěřen krajským úřadům, a to v lesích panských, královských poddaných a svobodných sedláků. Pro zkoušení způsobilosti lesního personálu byly v krajích ustanoveny zkušební komise. Současně byla respektována vrchnostenská a patronátní práva, takže dozor nad hospodařením v selských a obecních lesích byl svěřen vrchnostenským úřadům, v lesích zádušních a fundačních úřadům patronátním.

Lesodohlédací služba

Lesodohlédací služba byla zřízena císařským patentem č. 250 ze 3.12.1852 říšského zákoníku. Byla svěřena úřadům politickým a kompetence úřadů je v jednotlivých paragrafech většinou uvedena.

Základní stupněm lesního dohlédacího úřadu byl okresní politický úřad, některá rozhodnutí byla vyhrazena úřadům krajským a zemským. Zemské úřady, stejně jako ministerstvo vnitra byly úřady odvolacími. Ministerstvo vnitra však nesmělo vydat žádné rozhodnutí bez srozumění s ministerstvem orby a hornictví, a to ani jako orgán odvolací, ani jako orgán prvoinstanční.

Lesodohlédací činnost zahrnovala:

- odnímání půdy lesu,
- prodloužení povinnosti zalesnění paseky nad 5 let,
- způsoby hospodaření v zájmu zachování lesa,
- způsoby hospodaření bezeškodné pro sousední lesy,
- způsoby hospodaření na extrémních stanovištích,
- věci lesních služebností,
- hrabání steliva,
- oklest,
- kontrolu povinnosti vyznačovat lesní těžbu,
- odvoz lesních plodin,
- dání lesa pod pravidlo (omezení hospodaření a stanovení způsobu hospodaření ve veřejném zájmu),
- doprava dřeva a lesních plodin (zejména plavení dřeva),
- náhrady škod z dopravy dřeva,
- lesní přestupky osob cizích i majitelů lesů.

Z uvedeného krátkého historického přehledu a z dochovaných podkladů je zřejmé, že uplatňování dozoru ze strany státní správy lesů naráželo na odpor a nesouhlas vlastníků lesů téměř v každém historickém období.

Na zachování lesů mělo vliv především působení státní správy lesů a podle mého názoru i používání uhlí jako hlavního energetického zdroje pro rozvoj hospodářství. Rozvojem těžby uhlí došlo ke snížení masivního tlaku na potřebu dříví v průmyslové oblasti Rakouska-Uherska, jakou nesporně Čechy, Morava a Slezsko byly.

Současnost a budoucnost

A nyní se zamysleme nad uplatňováním státní správy lesů v budoucnosti. Především je nutno konstatovat, že platí stávající právní úprava, která byla na různých shromážděních vlastníků lesů shledána jako přijatelná jak pro orgány státní správy tak pro vlastníky lesů.

Při konzultacích se zástupci vlastníků lesů, podnikatelů v lesním hospodářství se státní správou v ochraně životního prostředí bylo dosaženo konsensu. Spočívá v tom, že stav lesů bude podroben analýze, která bude vycházet ze stávajících informačních zdrojů a z informací poskytnutých inventarizací lesů. Výsledky této analýzy budou k dispozici přibližně ve stejné době, kdy uplyne desetileté výročí platnosti stávající právní úpravy. Na základě zhodnocení všech aspektů bude přikročeno k diskusi o nové právní úpravě. Vzhledem k dlouhé produkční době, která panuje v lesním hospodářství, vzhledem k pozvolné změně lesnických parametrů je desetileté období k takovému hodnocení vhodné.

Je zřejmé, že někteří zaměstnanci státní správy by si představovali zákon podrobnější detailnější a umožňující přímočarý postup vůči vlastníků lesů. Naopak někteří vlastníci by si dovedli představit zákon liberálnější a volnější bez povinností. To jakou bude mít zákon podobu, jaké postavení bude mít státní správa lesů bude výsledkem mnoha diskusí.

Moje osobní přesvědčení spočívá v tom, že by se neměl příliš lišit od stávajícího stavu, neboť zásadní změna principů včetně terminologie by na několik let přinesla mnoho zmatků, dvojích výkladů různého chápání pojmů a dalších nejasností.

K současnosti státní správy lesů lze říci následující. Působnost státní správy lesů s výjimkou národních parků je vymezena Ministerstvu zemědělství paragrafem 15 zákona č.2/1969 Sb. o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů ČR v platném znění. Obvykle se tento zákon nazývá zákon kompetenční. V tomtéž zákoně v §§ 22 –27 jsou uvedeny zásady činnosti ústředních orgánů státní správy. Kde je uvedeno zejména:

§ 22 Ministerstva

- zkoumají společenskou problematiku v okruhu své působnosti,
- analyzují dosahované výsledky,
- činí opatření k řešení aktuálních otázek,
- pracovávají koncepce rozvoje svěřených odvětví a řešení stěžejních otázek, které předkládají vládě České republiky,
- přiměřeným způsobem informují veřejnost o návrzích závažných opatření.

§ 23 Ministerstva

- předkládají za svěřená odvětví podklady potřebná pro sestavení návrhů státního rozpočtu,
- zaujímají stanovisko k návrhům, které předkládají vládě České republiky jiná ministerstva, pokud se týkají okruhu jejich působnosti.

§ 24 Ministerstva

- pečují o náležitou právní úpravu věcí patřících do působnosti České republiky,
- připravují návrhy zákonů a jiných právních předpisů týkajících se věcí, které patří do jejich působnosti, jakož i návrhy, jejichž přípravu jim vláda uložila,
- dbají o zachování zákonnosti v okruhu své působnosti a činí podle zákonů potřebná opatření k nápravě.

§ 25 Ministerstva

- zabezpečují ve své působnosti úkoly související se sjednáváním mezinárodních smluv, s rozvojem mezistátních styků a mezinárodní spolupráce,
- zabezpečují ve své působnosti úkoly, které vyplývají pro Českou republiku z mezinárodních smluv, jakož i z členství v mezinárodních organizacích.

§27 Ministerstva

- si navzájem vyměňují potřebné informace a podklady,
- nižší orgány státní správy jim podávají zprávy a sdělují údaje, které si příslušná ministerstva vyžadují v rozsahu nezbytně nutném pro plnění svých úkolů.

Z uvedeného je patrné, že ministerstvo je podle zákona č. 2/1969 Sb. povinno sledovat všechny aspekty vývoje v jemu svěřené oblasti a řešit pomocí disponibilních nástrojů negativní tendence, které se v tomto vývoji objeví.

Základním právním dokumentem pro náš obor je lesní zákon. Je zákonem speciálním a reguluje oblast hospodaření s lesy. Lesní zákon vymezuje působnosti orgánů státní správy ve třech stupních takto:

- obecní úřady s rozšířenou působností - § 48,
- kraje § 48 a
- ministerstvo § 49.

Procesní normou je zákon č. 71/1967 Sb., právní řád, který upravuje postup orgánů státní správy lesů.

Několik poznámek k problémům, které současný výkon státní správy lesů provázejí:

Od 1.1.2003 platí nové uspořádání ve státní správě lesů, které je výsledkem reformy veřejné správy. Dobře víte jaké diskuse reformu provázely. Výsledkem těchto diskusí bylo politické rozhodnutí, na jehož počátku realizace v praxi se v současnosti nacházíme. Státní správa lesů byla začleněna do systému všeobecné státní správy, jejím hlavním motivem je přiblížit státní správu těm, kterých se bezprostředně týká – tedy vlastníkům lesů. Byly zrušeny orgány státní správy lesů na okresních úřadech a jejich působnosti byly rozděleny mezi obce s rozšířenou působností a kraje. Na krajích a obcích s rozšířenou působností se spojují prvky samosprávy a státní správy. Na krajských úřadech je státní správa lesů zabezpečována odborníky, kteří mají lesnické vzdělání a ve státní správě pracovali i v minulosti.

Situace na pověřených obcích je o mnoho složitější. Velmi často je státní správa lesů zabezpečována nelesníky a protože jde o problematiku pro nelesníka složitou, na některých obcích se vyskytují s výkonem státní správa lesů značné problémy. Zástupci některých krajů a obcí s rozšířenou působností uvádějí, že:

- nejsou spokojeni se současným modelem státní správy,
- třetina obcí nemá v současnosti odpovídající výpočetní techniku a programové vybavení umožňující komunikaci s orgány státní správy lesů na krajích a ministerstvu,
- na výkon státní správy lesů je nedostatek finančních prostředků,
- počet zaměstnanců vykonávajících státní správu je nedostatečný, dochází ke kumulacím funkcí, což zvyšuje nároky na znalosti zaměstnanců,
- často rozhodují o odborných otázkách zaměstnanci bez odpovídajícího odborného vzdělání,

Mezi další problémy lze zařadit:

- díky výše uvedenému nejsou v mnoha případech dodržovány lhůty pro vydání správních rozhodnutí,
- v některých případech jsou kladeny požadavky na sloučení výkonu státní správy lesů s výkonem odborného lesního hospodáře pro obec a správu lesního majetku obce.

Je obecně známou skutečností, že každá změna s sebou přináší počáteční obtíže. Ministerstvo připraveno v rámci své metodické pomoci a ve spolupráci s kraji je připraveno učinit kroky, které by napomohly řešit často svízelnou situaci zaměstnanců státní správy lesů na pověřených obcích.

Výčet jednotlivých kroků:

- Poskytnutí informačních databází o lesích v obvodu působnosti úřadu ORP prostřednictvím ÚHÚL Brandýs n. L.
- Předání (již proběhlo v průběhu března 03) OPRL v digitální formě na CD nosičích vždy všechny zaujaté přírodní lesní oblasti včetně SW vybavení (prohlížečka MAPOP).
- Dále již byly předány LHP (LHO) v digitální formě na CD nosiči včetně SW vybavení KOPLA s volnou licenci, která slouží jako prohlížečka hospodářské knihy a map.
- V rámci datového skladu UHUL bude v příštích měsících připravena pro orgány SSL speciální prohlížečka LHP (LHO) s ovládáním jako KOPLA a umožňující také tisk map. (což KOPLA neumí).
- Byly předány přehledové mapy v analogové formě ve větších měřítkách (většinou 1:25 000).
- Dále budou postupně (dle kapacitních možností UHUL) poskytovány porostní mapy v analogové formě na vyžádání orgánem SSL především tam kde nejsou žádné k dispozici (řada zaměstnanců si přinesla kopie schválených LHP z předchozích pracovišť okresních úřadů) a tisk vlastními silami ORP není možný.

Metodická podpora:

- V červnu 03 proběhnou informační schůzky pořádané krajskými úřady pro ORP s pracovníky UHUL, kde bude m.j. provedeno případné zaškolení zájemců z řad pracovníků ORP jak používat LHP a odpovídající SW vybavení.
- ÚHÚL bude nadále zajišťovat na vyžádání orgánem SSL ORP přípravu podkladů pro zadání LHO (§13 lesního zákona).
- MZe připravuje soubor vzorů všech rozhodnutí v působnosti orgánu SSL ORP (§48 lesního zákona), které jim budou rozeslány k využití.
- Pro pravidelné porady orgánů SSL ORP, které v rámci své působnosti organizují krajské úřady je MZe připraveno vždy zajistit účast příslušných odborných pracovníků ministerstva nebo UHUL.
-

Několik myšlenek k budoucnosti státní správy lesů

První a podle mého podstatnou informací je skutečnost, že přijetím zákona č. 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a o odměňování těchto zaměstnanců a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech (služební zákon) dochází k odpolitizování státní správy. Jinými slovy obsazení klíčových míst na správních úřadech by se nemělo měnit se změnou politického vedení správního úřadu. Tento zákonem upravený systém po nás požaduje EU. Dlužno dodat, že zákon také řeší odměňování, jehož účinnost se bohužel odkládá o jeden rok tedy na rok 2005.

Problematika státní správy lesů bývá velmi často zlehčována a bagatelizována, s tím, že jde o jednoduchou záležitost – stromy přece rostou v lese sami a každý kdo chodí do lesa na houby přece lesu rozumí. Jde o nedorozumění a často o úmyslné popřípadě neúmyslné zkreslení skutečnosti.

Složitost státní správy spočívá především ve:

- vazbě na přírodní procesy,
- dlouhé produkční době,
- dále v tom, že les je objektem soukromého práva, ale i veřejného práva a nutných střetů vyplývajících z těchto protichůdných zájmů.

Říkám opakovaně svůj názor. Cesty jak pomocí legislativy dosáhnout zlepšení stavu lesa se významně liší a lze je v podstatě rozdělit do tří skupin:

- Jedna poměrně velká skupina názorů se přiklání k prohloubení regulačních mechanismů a zavedení dalších taxativních povinností pro vlastníky (úředníci).
- Druhá skupina názorů jde cestou posilování odpovědnosti vlastníka a jeho minimálního ovlivňování státem prostřednictvím státní správy (podnikatelé a vlastníci lesů)
- Třetí skupina částečně obsahuje názory z první a z druhé skupiny.

Lesní ekosystém je ve své mnohotvárnosti velmi složitý organismus. Existence stromů a jejich zdárný růst je jeho nepochybná součást, jeho hlavní rys. Popsat jej jednoduchými měřitelnými a následně zákonem vynutitelnými parametry je poměrně obtížné. Tato obtížnost bude vzrůstat je-li naší ambicí přiblížit se jemným způsobům hospodaření.

Další obtíž spočívá v tom, že je poměrně jednoduché nastavovat parametry zachovávající a chránící les v případě, kdy neočekáváme od hospodaření v něm kladný finanční výnos. Je podstatně složitější zavádět takové zákonem stanovené limity, které splňují požadavky na zachování lesů, jejich ochranu, plnění všech jeho funkcí a zároveň umožňují (v oblastech, kde je to možné) ziskové obhospodařování.

Když se zamyslíme nad současným a zejména budoucím vývojem společnosti je celkem zřejmé, že ve vývoji právního řádu lze očekávat sílící spor mezi individuálními a veřejnými zájmy, které jsou velmi často protichůdné. Na jedné straně existují individuální zájmy, které jsou vyjádřeny mj. v právu vlastnit a užívat lesní majetek na druhé straně zájmy veřejné, které jsou vyjádřeny například právem veřejnosti vstupovat do lesů bez rozdílu vlastnictví, případně dalšími veřejnými zájmy v podobě společností očekávaného plnění mimoprodukčních funkcí.

Otázka zní jak dál. Při této úvaze bychom neměli opomíjet především tyto skutečnosti:

- Jestliže dříve byl stát, potažmo státní úředník, vlivem doznívající vážnosti c. k. státní byrokracie chápán vlastníky lesů a veřejností jako autorita, dnes je pohled na úředníka pozměněný a je vnímán spíše jako člověk poskytující službu financovanou z našich daní.
- V zákonech jsou uvedeny limity a vlastní subjektivní rozhodování zaměstnanců státní správy je těmito limity omezeno, případně podléhá procesu, který je dán správním řádem.
- Musí být zvoleny takové regulační mechanismy státu, které vyváženě zabezpečí plnění všech funkcí lesa.

Na základě uvedeného si dovoluji vyslovit svůj názor, že zvyšovat současný stupeň regulace ve směru zmnožování limitů a parametrů je krok nesprávným směrem. Pokusím se vysvětlit proč, uvedením následujících argumentů:

1. Převážná většina vlastníků lesů je zodpovědných a chce se o svůj majetek řádně starat. To si dovoluji tvrdit i přes negativní skutečnosti, se kterými se setkáváme při výkonu státní správy lesů.
2. Komplikovaná a nepřehledná právní norma ztěžuje orientaci, jak pro vlastníky, tak pro lesníky a poskytuje výdělkové možnosti pouze našim přátelům právníkům.
3. Bylo by vhodné diskutovat o diferenciaci přístupu státní správy k jednotlivým skupinám vlastníků lesů. Například pro vlastníky o velmi malé výměře byly nastaveny zákonné parametry podstatně jednodušeji než pro vlastníky velké, popřípadě státní.

4. Snažíme-li se kontrolovat více parametrů, než je nezbytně nutné, nakonec nám mohou utéci všechny, a to i ty důležité.
5. Menší počet jasných a zřetelných limitů a parametrů, jejich jednoznačná a nezpochybnitelná identifikovatelnost, vynutitelnost s možností zásahu přímo na místě je efektivnější.
6. Vytváření nových zábran v porušování zákonů bude vždy o krok pozadu za chytrostí a vtípem těch, kdož nechtějí zákony respektovat s tím, že bude-li právní norma komplikovaná, bude tato vzdálenost delší.

Závěr

Budoucnost státní správy lesů osobně vidím ve zjednodušení a postupném snížení počtu zákonem vynutitelných parametrů. Domnívám se, že je nutné postupně začleňovat do činnosti státní správy lesů i pozitivní prvky v podobě účelově vynakládaných příspěvků na podporu nepřerušného růstového procesu lesa. Státní správa by se měla více zabývat i poradenstvím pro podnikatele v lesním hospodářství a pro vlastníky lesů. Státní správa by měla ve svém zájmu ukazovat poněkud vlídnější tvář. Zájem státní správy lesů podle mého názoru spočívá v tom, že v případě, že se vlastníkově lesa řádně vysvětlí proč je nutné dodržovat zákonem vymezené postupy a podaří se jej přesvědčit o jejich správnosti, takový vlastník pak bude dodržovat zákon více méně dobrovolně. Jsem přesvědčen, že takových vlastníků je většina.

*Ing. Jaromír Vašíček, CSc.
náměstek ministra zemědělství*

STANOVISKO K SOUČASNÉMU STAVU A VÝHLEDU STÁTNÍ SPRÁVY V OBLASTI LESŮ V RESORTU MŽP ČR

Ladislav Miko

Současný stav

Současný stav je legislativně vymezen zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, v platném znění, který v § 19 odst. 2 m.j. stanoví, že „**MŽP je ústředním orgánem státní správy i pro myslivost, rybářství a lesní hospodářství v národních parcích.**“ Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, po novele zákonem 320/2002 Sb., pak v § 49 odst. 4 stanoví, že „**V lesích národních parků a jejich ochranných pásmech vykonává působnost krajského úřadu a ministerstva ŽP.**“ Organizačním řádem ministerstva je tato působnost rozdělena mezi odbor ochrany přírody, kde ji bude vykonávat oddělení pro národní parky a příslušné odbory výkonu státní správy. První stupeň státní správy lesů je pak v systému obecné veřejné správy vykonáván místně příslušnými obecními úřady obcí s rozšířenou působností.

Výhled

Ve výhledu považujeme za nezbytné především legislativně sjednotit působnost státní správy vykonávané podle zákonů o ochraně přírody, o lesích, o myslivosti, o rybářství a o ochraně zemědělského půdního fondu, a to jak co do územního rozsahu, tak co do působnosti jednotlivých stupňů státní správy – četnými novelami jednotlivých složkových zákonů se totiž dospělo ke zcela nepřehlednému stavu, který mnohdy nejsou sto pochopit a orientovat se v něm ani pracovníci státní správy, natož pak investoři či široká veřejnost. Máme zato, že v územní působnosti MŽP by mělo být území národních parků i jejich ochranných pásem, působnost prvního stupně státní správy dle uvedených zákonů by měla být svěřena správám národních parků, působnost kraje a ministerstva by pak mělo vykonávat MŽP. Takováto právní úprava by vskutku přispěla k tolik propagovanému zjednodušení a zkvalitnění výkonu státní správy.

Dalším problémem, který je třeba legislativně řešit, je **oddělení výkonu státní správy** prováděné dosud správami národních parků od hospodářské činnosti správ. Jako jedna z variant řešení se zde nabízí stávající správy NP ponechat nadále jako příspěvkové organizace, které budou zajišťovat hospodářskou činnost (management území), vědeckou a odbornou činnost, strážní a informační službu; pro výkon státní správy zřídit zákonem správní úřady jednotlivých NP, které budou jako součást státu rozpočtovou organizací a budou vykonávat prvostupňovou státní správu.

Státní správa lesů

Ke státní správě lesů obecně možno konstatovat, že po reformě veřejné správy je její stav po stránce personálního obsazení (odborné kvalifikace pracovníků) a její nezávislosti na zaměstnavateli (samosprávě) při rozhodování neuspokojivý, byť je k definitivnímu hodnocení provedené reformy ještě velmi brzy.

Protože počátkem roku byly publikovány některé názory na působnost našeho ministerstva při výkonu vrchního státního dozoru v lesním hospodářství a vzhledem k tomu, že tato problematika je chápána z našeho pohledu poněkud odlišně, uvádíme pojetí tohoto institutu tak, jak je v současnosti Ministerstvem životního prostředí aplikován.

Zákon č. 2/1969 Sb. v § 19 odst. 1 stanoví, že „**MŽP je orgánem vrchního státního dozoru ve věcech životního prostředí.**“ Toto obecné ustanovení kompetenčního zákona pak rozvádí zákon č. 289/1995 Sb., o lesích, který v § 50 stanoví, že „**MŽP v rámci výkonu vrchního státního dozoru dozírá, jak orgány státní správy, právnické a fyzické osoby dodržují ustanovení tohoto zákona, předpisů vydaných k jeho provedení a rozhodnutí vydaných na jeho základě. Je oprávněno ukládat opatření k odstranění zjištěných nedostatků.**“ S přihlédnutím k ustanovení § 19 odst. 3 kompetenčního zákona, který stanoví, že „**K zabezpečení řídicí a kontrolní činnosti vlády ČR MŽP koordinuje ve věcech životního prostředí postup všech ministerstev a ostatních ústředních orgánů státní správy ČR**“ pak lze pro MŽP při výkonu vrchního dozoru v lesním hospodářství dovodit:

1. Povinnost dozírat, jak jsou dodržována ustanovení lesního zákona, právních předpisů a rozhodnutí na jeho základě vydaných:

- orgány státní správy lesů všech stupňů,
- ostatními orgány státní správy (zejména orgány územního plánování, stavebními a zvláštními stavebními úřady, báňskými úřady), a to opět všech stupňů, tedy i ústředních – právě v tom spatřujeme onu „vrchnost“ dozoru,
- samosprávnými orgány veřejné správy,
- právníckými a fyzickými osobami při hospodaření v lesích, při plánovací a projekční činnosti, při výkonu investiční, obchodní a průmyslové činnosti a při dobývání nerostů, které mohou ovlivnit funkce lesů v životním prostředí; to znamená i při činnostech mimo pozemky určené k plnění funkcí lesů.

2. Oprávnění ukládat opatření k odstranění zjištěných nedostatků; tato opatření spočívají:

- v přímém uložení zjištěný nedostatek odstranit, resp. ukončit činnost porušující právní předpis či vydané rozhodnutí,
- oznámit zjištěné nedostatky příslušnému orgánu státní správy lesů či ČIŽP k uložení opatření k odstranění nedostatků, popř. k uložení sankce,
- oznámit zjištěné nedostatky příslušnému ústřednímu orgánu státní správy s požadavkem zjednání nápravy.

Z ustanovení § 50 odst. 2 lesního zákona vyplývá pro pracovníky MŽP při výkonu vrchního státního dozoru **oprávnění:**

- vstupovat na pozemky, do objektů a zařízení, pokud k tomu není třeba oprávnění podle zvláštních předpisů,
- zjišťovat a ověřovat potřebné skutečnosti, požadovat potřebné údaje a vysvětlení a nahlížet do příslušných dokladů.

Jsou přitom povinni zachovávat státní, hospodářské a služební tajemství o skutečnostech, o kterých se dozvěděli při výkonu své činnosti, a vykazovat se průkazem orgánu, z jehož pověření vykonávají státní dozor.

Z ustanovení obecných právních předpisů jsou ale např. i **oprávnění:**

- oznamovat orgánům činným v trestním řízení podezření z trestné činnosti zjištěné v průběhu kontroly (§ 24 zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole),
- podávat příslušným státním orgánům podněty k legislativním změnám (§ 25 zákona č. 552/1991 Sb.),
- podávat podněty k přezkoumání rozhodnutí mimo odvolací řízení (§ 65 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení).

Na rozdíl od pouhé kontrolní činnosti je součástí dozorové činnosti (obecně) i metodická pomoc.

Při výkonu vrchního dozoru v lesním hospodářství se postupuje podle zákona o lesích, ve věcech, které tento zákon neupravuje se podpůrně využijí ustanovení zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole (§ 8 zákona č. 552/1991 Sb.).

Jako nový prvek v zajišťování institutu vrchního státního dozoru v lesním hospodářství Ministerstvem životního prostředí lze spatřovat zahájení diskusí s Ministerstvem zemědělství na koordinaci dozorové a vrchnědozorové činnosti obou resortů.

Česká inspekce životního prostředí

Česká inspekce životního prostředí a její působnost v ochraně lesa je vymezena samostatným zákonem. Inspekce dozírá na dodržování právních předpisů a rozhodnutí týkajících se funkcí lesů jako složky životního prostředí; zjišťuje nedostatky a škody na funkcích lesa, jejich příčiny a odpovědným osobám ukládá opatření k nápravě, popř. i sankce. Nemůže zasahovat do činnosti orgánů státní správy lesů a dozorovat je, může však kontrolovat plnění jejich rozhodnutí týkajících se funkcí lesa jako složky životního prostředí.

Působnost ČIŽP má tedy charakter správního dozoru a pro výkon vrchního státního dozoru v lesích je nepostradatelným partnerem, jako zdroj informací a podnětů získaných při výkonu její dozorové činnosti v terénu. Její činnost je proto metodicky řízena a tematicky usměřována odborným útvarem ministerstva.

RNDr. Ladislav Miko, Dr.

náměstek ministra životního prostředí

II. BLOK
ÚKOLY POVĚŘENÝCH ÚŘADŮ
OBCÍ S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ:

Zkušenosti na úrovni krajských úřadů:

REFORMA VEŘEJNÉ SPRÁVY STÁTNÍ SPRÁVA LESŮ V RÁMCI LIBERECKÉHO KRAJE

Jana Čatská

Liberecký kraj má územní působnost na území čtyř okresů – Semily, Jablonec nad Nisou, Liberec a Česká Lípa. Patří svou rozlohou k nejmenším krajům.

Nově bylo vytvořeno 10 pověřených obecních úřadů obcí s rozšířenou působností – Semily, Jilemnice, Tanvald, Železný Brod, Turnov, Jablonec nad Nisou, Liberec, Frýdlant, Nový Bor a Česká Lípa.

Obsazení zaniklých okresních úřadů a nově vzniklých pověřených úřadů pracovníky SSL:

Okres	Pracovníků SSL	Obce s rozšířenou působností	Pracovníků SSL
Semily	2	Semily	1 (0,5)
Jablonec nad Nisou	1,5	Jilemnice	1
Liberec	2	Turnov	1 (0,5)
Česká Lípa	2	Jablonec nad Nisou	1 (0,5)
		Tanvald	1 (0,5)
Článek I.		Železný Brod	1
		Liberec	2 (1,5)
		Frýdlant	1
		Česká Lípa	1
		Nový Bor	1 (0,5)
		Krajský úřad Libereckého kraje	3
Celkem	7,5		14 (11)

Z výše uvedené tabulky vyplývá nárůst o 6,5 lidí, což představuje 189%. I kdybychom vzali v úvahu kumulaci některých funkcí a tím zmenšili toto navýšení o pomyslné půlky lidí, kteří sdílejí i jiné funkce, jednalo by se o nárůst na 147%. S ohledem na kvalifikační obsazení – pouze na dva úřady přešli pracovníci bez předchozí zkušenosti ve státní správě, ale oba s lesnickým vzděláním. Jsou bohužel kraje, kde polovina pověřených úřadů je obsazena lidmi bez předchozí zkušenosti ze státní správy a mnohde i s jiným než lesnickým vzděláním. Trend neustálého snižování odborné úrovně státní správy lesů se stále více prohlubuje.

Nelze opomenout navazující problémy čistě ekonomické – množství nových kanceláří, jejich vybavení nábytkem a počítači představovali pro pověřené obce nemalé zatížení. Již dnes je zřejmé, že vybavení např. odpovídajícím softwarem, daty katastru nemovitostí, mapami, literaturou apod. bude pro některé pracovníky prakticky nedosažitelné. Snaha o ušetření na pověřených obcích se projevila logicky v kumulování funkcí. Pracovník SSL vykonává často myslivost, někde i ochranu ZPF nebo ochranu přírody. Přičemž pochopitelné sloučení s myslivostí v dnešní vypjaté době tvorby honiteb logicky vede k tomu, že se pracuje na honitbách, jiná agenda musí počkat. Na některých pověřených obcích došla snaha o ušetření tak daleko, že funkci pracovníka SSL sloučila se správou městského lesního majetku, což je jasný střet zájmů. Obecně lze konstatovat, že sloučení státní správy a samosprávy v této podobě je nešťastné a vytváří přímo ideální podmínky pro korupční prostředí a prosazování přehlížení nezákonností.

Pokud cílem reformy veřejné správy bylo přiblížit úřady občanům, tak nelze než konstatovat, že od samého počátku se situace jeví jednoznačně opačně. Doba pro vyřízení žádosti se prodlužuje už jen samotným putováním žadatele a hledáním toho „správného úřadu“. Ústřední orgány státní správy si pro přenášení kompetencí na pověřené obce vytvořily každý svůj systém a tam kde doposud stačil jeden souhlas OkÚ je potřeba souhlasu jak pověřené obce, tak i kraje. K tomu se úzce váže problematika výkladů zákonů. Pokud po šesti letech od nabytí účinnosti lesního zákona stále nejsou jednoznačné výklady některých ustanovení, případně na snahy určitých zájmových skupin o změnu ve výkladech jednotlivých ustanovení MZe, jako ústřední orgán státní správy lesů, nezaujme zřetelné stanovisko, bude práce pověřených obcí a krajských úřadů značně ztížena. Při tom nelze opominout poměrně přehlížený fakt a tím je jasný pokles důvěry občanů v úřady jako takové. A tento jev se po reformě ještě prohloubil. Jestliže si občan svou žádostí „zkomplikuje“ život na několik týdnů a měsíců, příště se pokusí řešit situaci jinak a svým příkladem negativně ovlivňuje své okolí.

Pouze okrajové zhodnocení fyzického průběhu reformy – lze ho charakterizovat jedním slovem NEPŘIPRAVENOST! Do poslední chvíle nejasnost v termínech stěhování, v počtu potřebných kanceláří, několikrát stěhování do nevyhovujících provizorií, nikdo za nic nechtěl nést zodpovědnost, atd.. K dlouho připravovanému stěhování a přesunům lidí, nábytku a tun papíru se přistupovalo na poslední chvíli, typicky česky, s určitou dávkou švejkovství, pod heslem „ono to nějak dopadne“.

Závěr

Celkově asi ani nelze po těch několika málo měsících zhodnotit, dát na misku vah případné klady a nedostatky vlastně stále ještě probíhající reformy veřejné správy.

Z nedostatků bych zdůraznila:

- zvyšující se podíl nelesnických vzdělaných lidí ve státní správě a celkový pokles její odborné úrovně;
- sloučení státní správy a samosprávy, které vytváří podmínky pro korupci a přehlížení nezákonností;
- ztížení dostupnosti úřadů občanům.

Je třeba upozornit z minulosti na jasně ověřenou vazbu chaosu ve státní správě a stavu lesa. Po velkých majetkových změnách a reformách docházelo až chronicky k velkým kalamitám, k zanedbání ochrany lesa, nedůslednosti a zmatkům. Státní správa politikařila a hrála si se slovíčky, nepracovala jak měla, vytvářelo se prostředí ideální pro rozvoj obecně známých nešvarů, které v konečném důsledku vedli vždy proti potřebám lesa. Lesník má být v lese, bez ohledu na to, jestli pracuje jako revírník, lesní obecního majetku nebo úředník. Jeho hlavní pracovní náplní by nemělo být shánění stolu, počítače a základního vybavení ke své práci. Pokud jde nám všem o les jako takový, nelze problémy bagatelizovat a přehlížet.

Ing. Jana Čacká

předsedkyně Oblastního výboru ČLS

referentka SSL Krajského úřadu Libereckého kraje

Zkušenosti na úrovni pověřených úřadů

STÁTNÍ SPRÁVA LESŮ V OBCI S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ BYSTRICE NAD PERNŠTÝNEM

Josef Novotný

Dosavadní zkušenosti se státní správou lesů v pověřených městech jsou poznamenány kumulací se státní správou myslivosti. V současné době probíhá uvádění honiteb do souladu se zákonem o myslivosti, což je ve své podstatě velmi složitá administrativa a de facto se jedná o administrativní utváření nových honiteb ve starých hranicích. Dochází k přetížení většinou jednoho pracovníka, jehož činnost je v uplynulých několika měsících soustředěna výhradně na záležitosti týkající se myslivosti.

Vlastní výkon státní správy lesů se tak prozatím zužuje na povolování těžeb soukromým vlastníkům lesa, prohlašování pozemků za pozemky určené k plnění funkcí lesa, eventuelně odnímání pozemků pro nejruznější stavby.

Organizace odborných lesních hospodářů byla převzata z OkÚ, na správním celku Bystřice nad Pernštejnem vykonávají funkci odborného lesního hospodáře jak právnické tak i soukromé osoby. Dochází i ke sdružování vlastníků lesa, kteří si svého odborného lesního hospodáře hradí z prostředků svého hospodaření. Zatím nelze jednoznačně říci, který způsob výkonu OLH je lepší, méně problémový se zatím jeví výkon funkce odborného lesního hospodáře právnickou osobou.

Největší problém státní správy lesa vidíme v současné době v řešení nepovolených těžeb prováděných v lesích soukromých vlastníků cizími podnikatelskými firmami. Stává se nezdárka, že v rámci zákona povolená mýtní úmyslná těžba je následně neznámo kým rozšířena v daném porostu na několikanásobnou výměru. Majitel pak zpravidla oznámí, že mu „někdo“ v jeho lese provedl nepovolenou těžbu a pak už jenom dále nechává zpracovávat to, co mu „někdo“ v jeho lese udělal. Obchází tak maximální výši těžby, stanovenou plánem pro dané desetileté období. Následné dokazování, kdo další nepovolenou těžbu provedl je velmi problematické.

Po takovýchto akcích zůstávají zpravidla vždy několikahektarové nevyklizené a nezalesněné holiny, jejichž majitelem jsou zpravidla už nemajetní lidé, často i bez trvalého bydliště. Několik takovýchto nepovolených těžeb řešíme v současné době s inspekcí ŽP a Policií ČR. Jednoznačně však lze říci, že zpětné zalesnění takovýchto holin bude velmi problematické a řešení problému časově velmi zdlouhavé.

Agendu převzatou z OkÚ – zejména přestupky a pokuty- nelze zatím z časových důvodů vůbec řešit. Ve spisovém materiálu jsme převzali přibližně za 2 mil. udělených pokut a obdobnou částku budeme muset v rámci rozpracovaných správních řízení udělit. Uvedené pokuty je navíc téměř nemožné vymoci a tak představují spíše zápornou zátěž městského rozpočtu.

Zatím nevyřešeným problémem jsou aktualizované podklady katastru nemovitostí pro potřebu výkonu činnosti odborných lesních hospodářů a celkové finanční pokrytí státní správy státem. Jenom úředník provádějící státní správu lesů potřebuje desítky formulářů, odborné pomůcky atd. Stát přispívá na úředníka 333 tis.Kč/rok a celkové náklady budou asi 500 tis.Kč. Jenom problematika honiteb přijde naše město na desítky tisíc korun, protože musíme například všem přičleňovaným vlastníkům honebních pozemků v honitbě uváděné do souladu se zákonem – tedy těm vlastníkům, kteří nechtějí vstoupit do honebního společenstva a jejichž pozemky jsou tedy do honiteb zařazovány ze zákona – zaslat rozhodnutí o uznání honitby na doručenkou. Takovýchto účastníků řízení jsou v každé honitbě desítky. V případě že se jediný odvolá, existuje vysoké riziko, že správní řízení nebude v dohledné době ukončeno. V současné době vrcholí nervozita vlastníků honiteb, blíží se lovecká sezóna a je třeba všechny honitby uvést do souladu se zákonem. V důsledku této činnosti na terénní práci a kontroly lesů bohužel zatím není čas.

Ing. Josef Novotný

starosta Bystřice nad Pernštejnem, senátor Parlamentu ČR

PERSONÁLNÍ A MATERIÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ VÝKONU STÁTNÍ SPRÁVY LESŮ

František Dvořák

1. Vymezení správního obvodu obce s rozšířenou působností Černošice

Správní obvod obce, resp. města s rozšířenou působností Černošice byl vymezen vyhláškou č. 388/2002 Sb., o stanovení správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem a obcí s rozšířenou působností. Vyhláška byla vydána k provedení zákona č. 314/2000 Sb., o stanovení obcí s pověřeným obecním úřadem a obcí s rozšířenou působností. Jak tedy konkrétně správní obvod vypadá? Zahrnuje prakticky celý okres Praha – západ, a to s jedinou výjimkou - obcí Dolany. Hraničí se správními obvody těchto dalších obcí s rozšířenou působností: Kralupy nad Vltavou, Brandýs nad Labem, Kladno, Beroun, Dobříš, Benešov a Říčany u Prahy. Žije v něm 83 000 obyvatel.

Město Černošice má ve výše uvedeném zákoně stanovenou povinnost zřídit v Praze odloučené pracoviště městského úřadu. Toto řešení vyplynulo z ujednání starostů okresu Praha – západ a z následného tlaku vyvíjeného na předkladatele návrhu zákona v době přípravy II. fáze reformy veřejné správy.

V úvodu byl několikrát citován složený výraz „obec s rozšířenou působností“ nebo „správní obvod obce s rozšířenou působností“. Je třeba poznamenat, že se jedná o výraz nový, ne zcela zažitý a často nahrazovaný výrazy jinými, které více či méně odporují legislativní terminologii, jako např. „trojková obec“, „pověřená obec“, „malý okres“ a pod.

Z lesnického hlediska je vymezení správního obvodu následující: Správní obvod zasahuje do přírodních lesních oblastí 17 - Polabí, 9 – Rakovnicko-Kladenská pahorkatina, 8 - Křivoklátsko a Český kras, 7 – Brdská vrchovina, 10 – Středočeská pahorkatina. Na počátku restitučního procesu byl výčet lesních hospodářských celků jednoduchý, tvořený částmi LHC Mělník, Nižbor, Strnady, Zbraslav, Dobříš a Konopiště. I u nás však docházelo k postupnému dělení velkých LHC na menší celky a k zařízení drobných majetků do 50 ha lesními hospodářskými osnovami.

2. Lesnická specifika správního obvodu obce s rozšířenou působností Černošice

Mezi lesnickými specifiky zaujímá jednoznačnou prioritu bezprostřední blízkost hlavního města. Dopa-
dy jsou vesměs negativní a dají se shrnout do několika skupin:

- Vysoká četnost přestupků na úseku obecného užívání lesa (jízda na koni mimo cesty a vyznačené trasy, vjíždění motorovými vozidly do lesa, provádění nepovolených terénních úprav a staveb, nepovolená těžba stromů a keřů lesních dřevin).
- Existence enormně vysokého počtu chat na lesních pozemcích (plíživé odlesňování spojené s přeměnou odlesněných ploch na zahrádky, oplocování, postupné a nepovolené rozšiřování chat).
- Rozsáhlá, tzv. „restituční“ výstavba na zemědělských pozemcích ve vzdálenosti do 50 metrů od lesa provázená snahou o co největší zpeněžení přílehlých pozemků, spojená s nátlakem na pracovníky orgánu státní správy lesů, aby takovým záměrům nebránili a tomuto trendu pouze pasivně přihlíželi. Stále opakujícím se jevem je i „nové“ zaměření stavebních pozemků, kdy se hraniční body velice často objevují hluboko v porostech. Orgán státní správy lesů nemá proti takovému „zaměření“ prakticky žádnou obranu. Jistě, staří zkušení taxátoři mohou namítnout, že se nesoulady v zaměření vždy „schovávaly“ do lesa, ale četnost případů, kdy les přijde zkrátka je až zarážející. Pochopitelně, pokud vlastník stavebního pozemku zjistí, že mu patří i přílehlá část lesního porostu, neváhá a tuto část při první vhodné příležitosti odstraní, protože mu z ní dle jeho názoru neplyne nic dobrého a ke všemu musí každý rok na podzim hrabat listí.

Dalším specifickým správního obvodu je jeho nevyrovnaná lesnatost. Zatímco na severu území se pohybuje kolem 5%, na jihu (plošně podstatně rozsáhlejší) dosahuje někde až 40%. Celkově se však lesnatost správního obvodu rovná celostátnímu průměru. V minulosti byla projevena snaha vedení tehdejšího referátu životního prostředí okresního úřadu zvýšit lesnatost okresu zalesněním méně vhodných zemědělských půd. Bohužel, tuto myšlenku podpořenou zdařilým projektem se v praxi nepodařilo naplnit a dnes jsou pro její realizaci právě díky vysoké ceně stavebních pozemků špatné podmínky.

V ostatních aspektech se podmínky pro lesní hospodářství výrazněji neliší od podmínek v ostatních průměrných částech republiky. Snad jen pro doplnění uvedu, že popisovaná oblast zahrnuje zhruba 17 000 ha lesa v nadmořské výšce 180 m.n.m. (údolní nivy Vltavy a Berounky) – 450 m.n.m. (Hřebeny). Termín „zhruba“ používám z toho důvodu, že evidenci lesů výrazně ovlivňuje nesoulad mezi údaji bývalého pozemkového katastru a katastru nemovitostí.

Průměrnými se naše podmínky staly i díky neoprávněným těžbám nebo těžbám na hranici zákona, které provádějí firmy moravské provenience za vydatné pomoci rakouského kapitálu.

3. Přechod pracovníků z rušeného Okresního úřadu Praha – západ na Město Černošice

Přechod pracovníků z rušeného Okresního úřadu Praha – západ na jiné orgány státu a na územní samosprávné celky byl upraven zákonem č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, konkrétně jeho 117 částí. Město Černošice jako prakticky jediná obec s rozšířenou působností na území okresu Praha - západ zahájilo s delimitovanými zaměstnanci individuální pohovory již v červenci a srpnu loňského roku. Proces individuálních pohovorů měl předcházet podpisu trojstranných dohod mezi zaměstnancem, původním zaměstnavatelem (Českou republikou) a zaměstnavatelem budoucím. Jeho průběh významně narušila srpnová povodeň, která zasáhla jak Černošice samotné, tak celý mikroregion Dolní Berounka a Dolní Povltaví. Nakonec se vše podařilo stihnout a trojdohody byly až na některé výjimky podepsány v zákonem předepsaném termínu, tedy do 31. 8. 2002. Na Město Černošice delimitací přešli, samozřejmě mimo dalších zaměstnanců, dva pracovníci s vysokoškolským lesnickým vzděláním vykonávající státní správu lesů a taktéž vedoucí referátu životního prostředí s právníkem vzděláním. Tento stav považuji za úspěch vzhledem ke skutečnosti, že v průběhu uplynulých dvou let panovala mezi zaměstnanci okresních úřadů existenční nejistota mající za následek odliv množství kvalifikovaných odborníků. V pracovních vztazích delimitovaných nebyla ani později provedena žádná změna, a to včetně místa výkonu práce. Místem výkonu práce zůstala pro všechny námi sledované zaměstnance Praha. V ní má městský úřad odloučené pracoviště (viz výše).

4. Převod movitého majetku z rušeného Okresního úřadu Praha – západ na Město Černošice a užívání budovy ve vlastnictví státu

Zdaleka ne tak bezproblémový jako přechod zaměstnanců byl převod movitého majetku. I tuto problematiku upravoval zákon č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů.

Jednání delimitačních komisí, které měly navrhnout přednostovi okresního úřadu seznam převáděného movitého majetku včetně nových nabyvatelů, bylo zdržováno nekompetentností některých státními orgány a krajem jmenovaných zástupců. Tito zástupci se mnohdy báli rozhodnout a přijmout odpovědnost.

Další brzdou ve vyjednávání byly nekvalitní inventurní seznamy předložené okresním úřadem. Zástupkyně tajemníka městského úřadu musela sama některé věci dohledávat a inventurní seznamy opravovat. To mělo za následek, že se seznam delimitovaného movitého majetku opakovaně přepracovával. K podpisu delimitačního protokolu, jehož přílohou seznam movitého majetku byl, nakonec došlo až 31. 12. 2002. Z pohledu města ale podpis znamenal dosažení některých dílčích úspěchů. Podařilo se např. získat osobní automobil pro odbor životního prostředí, tedy i pro státní správu lesů, delimitovaným úředníkům zůstala zachovaná téměř veškerá jimi používaná výpočetní technika, atd. Na město byl převeden majetek v pořizovací hodnotě přesahující 30 mil. Kč, i když jeho skutečná hodnota je nesrovnatelně nižší.

Přes všechny potíže, které se během převodu movitého majetku vyskytly (a některé se vyskytují ještě dnes), je třeba konstatovat, že celý proces probíhal korektně, bez emocí. Zvláštní poděkování patří přednostovi Okresního úřadu Praha – západ JUDr. Rovenskému za jeho klidný a věcný přístup.

5. Postavení státní správy lesů v organizační struktuře úřadu, vztah k samosprávě

Jak již bylo předesláno, došlo k transformaci referátu životního prostředí Okresního úřadu Praha - západ na odbor životního prostředí Městského úřadu Černošice. Z referátu, ve kterém byl počet zaměstnanců v předchozích dvou letech úmyslně snižován na nejnižší únosnou míru, odešel během podzimu 2002 ještě jeden pracovník úseku ochrany přírody a krajiny, a jeden pracovník se zaměřením na chemické havárie a odpady byl delimitován na krajský úřad. K nově vzniklému odboru byla naopak přičleněna jedna úřednice vykonávající agendu životního prostředí na pracovišti v Černošicích. Dá se tedy konstatovat, že Město Černošice převzalo relativně stabilizovanou skupinu odborníků zaměřenou na oblast životního prostředí. Nedošlo k významnějšímu zásahu do vnitřní struktury tohoto útvaru, a to dokonce ani na vedoucí pozici. Rada města na můj návrh jmenovala ještě v prosinci loňského roku vedoucí právě zanikajícího referátu životního prostředí okresního úřadu JUDr. Fialovou do funkce vedoucí odboru životního prostředí městského úřadu.

Státní správa lesů je společně se státní správou myslivosti, rybářství, ostatní zbytkovou agendou na úseku zemědělství a s ochranou zemědělského půdního fondu začleněna do samostatného oddělení. Vedoucím oddělení zůstal jeden z delimitovaných lesnický vzdělaných pracovníků. Z vlastní zkušenosti nedoporučuji spojovat státní správu lesů se státní správou ochrany přírody. Lesnictví je a vždy bude činností především hospodářskou. Ochrana přírody a krajiny je naproti tomu postavena na snaze o uplatňování určitých vizí, ideálů, snad i filozofických a sociologických směrů. Tak je to správné a tak to má být, ale obě oblasti nelze slučovat. Vždy sice musí najít společnou střední cestu, ale vždy také musí existovat svébytně.

Před praktickým uvedením II. fáze reformy veřejné správy v život mnohde panovala obava z nepřiměřených zásahů samosprávy do výkonu přenesené působnosti. Musím přiznat, že i já jsem sdílel podobné obavy a že jsem první potíže tohoto druhu očekával právě na úseku životního prostředí. Po zkušenostech z právě uplynulých měsíců však mohu s radostí konstatovat opak. Ze strany samosprávy jsou pouze mírné tlaky na snižování počtu úředníků. Tyto tlaky nejsou cílené na konkrétní oblast výkonu veřejné správy a zdá se, že jejich hlavní motivací jsou: obava o finanční zajištění chodu úřadu, neúplná znalost kompetencí, které nový úřad vykonává, a vliv démonizace úředníků ve sdělovacích prostředcích.

6. Technické zázemí

Pracovníci vykonávající agendu státní správy lesů mají k dispozici vlastní kancelář. Počítači jsou vybaveni tak, aby mohli využívat nezbytné základní softwarové vybavení. Mezi takové vybavení řadím sadu kancelářských programů Microsoft, dále produkty Heletax, LHK-SSL (dobíhá), PUKNi, KoPla, MAPOP, MISYS, a samozřejmě ASPI. Zajištěno je používání elektronické pošty a přístup na internet. K dispozici je dále referentské vozidlo odboru životního prostředí, právě lesáky a vodaři nejčastěji využívané. Fotografická technika je doplněna dnes již nezbytnou videokamerou. Za potřebami doby poněkud pokulhává technika reprodukční a laminovací, když je např. pro celý odbor k dispozici pouze jedna černobílá kopírka a jedna tiskárna. Ani používané taxační pomůcky nejsou příliš moderní.

7. Praktické problémy, které se při výkonu státní správy lesů v prvních měsících roku 2003 objevily

V listopadu 2002 jsem se dohodl se svými budoucími podřízenými, že krajskému úřadu nevydají žádné paré již schválených lesních hospodářských plánů, ač to po nich krajský úřad požadoval. Domnívám se, že povinnost vlastníka lesa předat schvalujícímu orgánu státní správy lesů jedno vyhotovení LHP se vztahuje právě a jenom na proces schvalování. Okresní úřad Praha – západ schvaloval v letech 2001 a 2002 značné množství LHP vlastníků do 1 000 ha. Předáním plánů krajskému úřadu by se zbavil základních výstupů hospodářské úpravy lesů, které mu slouží při realizaci dozoru a správních činností. Na uvedené situaci nic nemění fakt, že obecní úřad obce s rozšířenou působností dnes není příslušný ke schvalování LHP vůbec.

Dalším problémem byl převod software. Problematika převodu nebyla legislativně ošetřena, resp. panovala domněnka živená některými ministerstvy, že software je pro účely zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, věc movitá a že se tedy na něj vztahují ustanovení o převodu movitého majetku. V listopadu pak byl konečně přijat názor správný, a sice že třetí osobě nelze vyvlastnit právo a že k převodu práva z okresního úřadu na město musí dát tato osoba – zpravidla vlastníka produktu – souhlas. Spisová rozlučka proběhla bez větších problémů. Rovněž tak nebyla plně využita zákonem o třicet dnů prodloužená lhůta pro vydání správních rozhodnutí.

Pozitivní roli sehrál při rozběhu státní správy lesů na obecních úřadech obcí s rozšířenou působností Ústav pro hospodářskou úpravu lesů. Za to mu patří poděkování.

Problémy mohou nastat v toku finančních prostředků plynoucích adresátům ze státního rozpočtu nebo rozpočtu kraje prostřednictvím obce, např. u nákladů na činnost odborných lesních hospodářů. Obecní úřady obcí s rozšířenou působností ještě zpravidla nedisponují tak kvalitním a rozsáhlým aparátem pro oblast financí jako bývalé okresní úřady a jeho zaměstnanci rovněž nemají s podobnými platbami a jejich účtováním dostatek zkušeností. Důrazně proto doporučuji, aby ministerstvo a krajské úřady vydávaly k toku finančních prostředků jasné a obsažné pokyny. Je třeba si uvědomit, že pokyny se nebudou řídit jenom lesáči, ale též problematiky zatím neznalí pracovníci finančních odborů. Stejný apel bych použil ve vztahu k platbám odváděným územním samosprávným celkem do Státního fondu životního prostředí (správní pokuty). I tady je třeba vydat jasné pokyny.

Jenom velice okrajově se státní správy lesů dotkla změna ve vybírání správních poplatků. Územní samosprávný celek totiž nemůže vybírat správní poplatky formou kolků, protože příjem z kolků je příjmem státu. Popsaná skutečnost v prvních dnech roku 2003 do značné míry paralyzovala práci pokladny městského úřadu a vyvolávala nelibost občanů.

8. Dopady financování reformy veřejné správy a hrazení příspěvku na výkon státní správy na rozpočet města

Příjmy obce jsou definovány v § 7 odstavec 1 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Příjmy rozpočtu obce tvoří:

- příjmy z vlastního majetku a majetkových práv,
- příjmy z výsledků vlastní hospodářské činnosti,
- příjmy z hospodářské činnosti právnických osob, pokud jsou podle tohoto nebo jiného zákona příjmem obce, která organizaci zřídila nebo založila,
- příjmy z vlastní správní činnosti včetně příjmů z výkonů státní správy, k nimž je obec pověřena podle zvláštních zákonů, zejména ze správních poplatků z této činnosti, příjmy z vybraných pokut a odvodů uložených v pravomoci obce podle tohoto zákona nebo zvláštních zákonů,
- výnosy z místních poplatků podle zvláštního zákona,
- výnosy daní nebo podíly na nich podle zvláštního zákona,
- dotace ze státního rozpočtu a ze státních fondů,
- dotace z rozpočtu kraje,
- prostředky získané správní činností ostatních orgánů státní správy, např. z jimi ukládaných pokut a jiných peněžních odvodů a sankcí, jestliže jsou podle zvláštních zákonů příjmem obce,
- přijaté peněžité dary a příspěvky,
- jiné příjmy, které podle zvláštních zákonů patří do příjmů obce.

Stát předpokládá, že obec bude výkon přenesené působnosti hradit ze všech výše uvedených zdrojů a se svým postojem se nikterak neskrývá. Mnoho obcí s rozšířenou působností muselo v loňském roce investovat nemálo vlastních prostředků do nákupu a oprav budov, do výpočetní techniky, do dopravních prostředků apod. Takový postup je však krátkozraký a dá se konstatovat, že ze strany státu i nemorální! Stát má totiž povinnost hájit veřejný zájem definovaný jím přijatými zákony. Na tom nic nemění skutečnost, že hájení částečně přenechal obcím. Jedná se stále o určitou formu zakázky a za splnění zakázky se má řádně zaplatit. Správně by tedy měly náklady na výkon přenesené působnosti pokrýt pouze příjmy uvedené pod písmeny d) a g), případně i). Jaká je skutečnost a jaký má popsaný stav dopad na státní správu lesů?

Stát každé obci s rozšířenou působností stanovil usnesením vlády počet tzv. delimitovaných funkčních míst. Pro Černošice jich bylo stanoveno 121. Do dnešního dne se mi nepodařilo přesně zjistit, jak, jakým postupem Ministerstvo vnitra coby předkladatel návrhu usnesení k těmto číslům došlo. Výše příspěvku na výkon přenesené působnosti se pak odvíjí od počtu delimitovaných funkčních míst. Je stanovena částkou právě na jedno delimitované funkční místo. Částka pro rok 2003 činí 333 995,69 Kč a je obsažena v příloze č. 9 zákona č. 579/2002 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2003. Na první pohled se zdá, že jde o částku dostačující, tím spíše, že k ní musíme připočítat příjem ze správních poplatků a příjem z pokut uložených v přestupkovém řízení. Jenže z výše uvedených příjmů se musí konkrétně u námi sledovaných pracovníků hradit:

- plat, a to včetně dalších platů (polovina tzv. „třináctého“ a „čtrnáctého“ platu), povinné odvody zdravotního a sociálního pojištění odváděné zaměstnavatelem,
- cestovní náhrady včetně nákladů na provoz aut,

- náklady na nákup kancelářských potřeb, nákup výpočetní techniky, vybavení kanceláří,
- náklady na vzdělávání, které musí město zaměstnanci zajistit ze zákona č. 312/2002 Sb., o úředních územních samosprávných celcích,
- nákup SW, výstupů OPRL, LHP a LHO, pokud je nehradí vlastník lesa nebo stát,
- náklady na pomocný a obslužný personál (podatelna, spisovna, informatici, mzdová účtárna),
- telekomunikační poplatky,
- náklady spojené s pořízením nebo rekonstrukcí budovy (stát poskytl obcím, které nebudou dlouhodobě užívat budovu okresního úřadu příspěvek v celkové výši 1,2 mld. Kč pro rok 2002 a 1, 4 mld. Kč pro rok 2003 následně snížený o 200 milionů Kč),
- náklady spojené s provozem budovy (do konce roku 2004 částečně refunduje stát),
- částka na obnovu stejnokrojů.

Ale také:

- náklady na výkon rozhodnutí, pokud takový výkon dobrovolně neprovede účastník správního řízení,
- náhrada škody, která vznikne lesní stráží.

Nemá cenu dále pokračovat, jistě by se našlo a také najde mnoho dalších oblastí, kde město bude muset hradit výlohy spojené s výkonem státní správy lesů. Zbývá pouze dodat, že státní správa lesů není zdaleka finančně nejnáročnější oblastí výkonu přenesené působnosti. Na druhou stranu však nepřináší téměř žádný zisk ze správních poplatků a jenom průměrný příjem z pokut uložených v přestupkovém řízení.

A zcela na závěr tohoto odstavce: Zrušením okresních úřadů došlo k jakési „pseudodelimitaci“ zdola, tedy k převodu kompetencí pověřených obecních úřadů (tedy těch skutečných, tzv. „dvojek“) na obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Jako nejkřiklavější příklad mohou posloužit živnostenské agendy a ochrana zemědělského půdního fondu. Netřeba dodat, že stát na agendy, které byly obecním úřadům obcí s rozšířenou působností převedeny jaksi mimochodem zdola nepřispívá ani korunou!

9. Nezbytné vlastnosti, vzdělání a schopnosti, které musí dle získaných poznatků vykazovat pracovník státní správy lesů

Mezi vlastnosti, které musí mít pracovník státní správy lesů nad rámec vlastností obecně požadovaných a přijímaných, jednoznačně řadím: neúplatnost, asertivitu, umění kontramanipulace, schopnost kontroly vlastních emocí, schopnost komunikovat s celou škálou lidských typů.

Je bezpodmínečně nutné, aby na tuto práci byli přijímáni uchazeči s lesnickým vzděláním, byť pouze středoškolským! Jestliže se na některé obce III. typu přijali referenti bez lesnického vzdělání, jak z některých, zatím plně neověřených zpráv vyplývá, jedná se o výrazný krok zpět. Nedoporučuji používat na tuto práci ani absolventy oboru krajinné inženýrství. Jejich lesnické vzdělání, jak už nakonec z názvu studijního oboru vyplývá, přesahuje do lesnictví pouze okrajově.

Ale to není vše, co by mělo lesáka prvoinstančního správního orgánu charakterizovat. Veřejná správa se nedá dělat bez kladného a tak trochu fandovského vztahu k právu a k jeho aplikaci. Zde bych chtěl požádat zástupce našeho lesnického školství, aby dbali na řádnou a obsáhlou výuku práva na jejich školách. Absolventi lesnických škol mnohdy nemají ani dostatečné znalosti lesního zákona a jeho prováděcích předpisů.

K nezaplacení je též provozní praxe. Při pohledu zpět do vlastní minulosti každý z nás najdeme alespoň jednoho lesníka - praktika, který nás svým vztahem k lesu, znalostmi jeho zákonitostí a přístupem k práci ovlivnil na celý život. A pak: Těžko se rozhoduje o něčem co jsem sám neozkoušel.

10. Odměňování pracovníků orgánu státní správy lesů

Odměňování se řídí zákonem č. 143/1992 Sb., o platu a odměně za pracovní pohotovost v rozpočtových a v některých dalších organizacích a orgánech, a podle nařízení vlády č. 253/1992 Sb., o platových poměrech zaměstnanců orgánů státní správy, některých dalších orgánů a obcí.

Zmiňované nařízení vlády bylo v části upravující platové tarify naposledy novelizováno ke konci roku 2002 s účinností od 1. ledna 2003.

Oba právní předpisy zatím umožňují zařazovat zaměstnance podle převážně vykonávané práce do dvanácti platových tříd (od 1. 1. 2004 do šestnácti). Referent vykonávající agendu státní správy lesů je městem zařazen do osmé platové třídy, pokud zároveň vede oddělení, do deváté platové třídy. Uvedené zařazení je totožné se zařazením jaké měli zaměstnanci okresního úřadu. Zaměstnanci může být zároveň přiznán osobní příplatek, a to na základě dlouhodobého zhodnocení výsledků a náročnosti jeho práce. Osobní příplatek je samozřejmě přiznáván téměř vždy (po uplynutí zkušební doby), ale hlavním limitujícím faktorem není snaha o spravedlivé zhodnocení náročnosti práce a zhodnocení dosahovaných výsledků, nýbrž finanční možnosti města.

Při přípravě rozpočtu města bylo kalkulováno s průměrným výdělkem připadajícím na jednoho zaměstnance úřadu ve výši 17 000,- Kč hrubého. Vzhledem k tomu, že se městský úřad od 1. ledna ztrojnásobil a že město nemělo k dispozici ještě počátkem tohoto roku osobní materiály delimitovaných pracovníků, jedná se o částku značně hypotetickou.

11. Krátká zmínka o výkonu státní správy myslivosti

Státní správu myslivosti vykonává společně se státní správou rybářství jeden referent – praktikující myslivec. O kvalitě zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, toho bylo napsáno a řečeno již mnoho. Jedná se o učebnicový příklad nekvalitního právního předpisu. Jeho kvalita musela být napravována poslední narychlo přijatou novelou, účinnou dnem vyhlášení. Stát si tedy u územního samosprávného celku něco objednal, a to nejprve tak, že jeho požadavku málokdo rozuměl, ale pak svůj požadavek ze dne na den změnil - a starejte se! Vše v době náročných jednání spojených s transformací honebních společenstev a se změnou honiteb. Mám navíc obavy, že nám u státní správy myslivosti, pokud budeme dodržovat předepsaný způsob doručování, nebude stačit 333 995, 69 Kč státního příspěvku ani na pokrytí poštovního.

12. Závěr

Bez ohledu na vlastní politický názor musíme přijmout zánik okresních úřadů, dle tvrzení mnohých nejlépe fungujících orgánů státní správy, jako skutečnost. Cesta zpět již neexistuje. Ale jak dál? Jak zabezpečit, aby úroveň státní správy včetně státní správy lesů neklesala? Především je třeba mít pod kontrolou legislativní proces. Zde je několik námětů:

- Při projednávání zákona o státním rozpočtu na další roky se musí prosadit zvýšení příspěvku státu na jedno delimitované funkční místo nebo se musí změnit celý systém hrazení příspěvku (podle počtu obyvatel ve správním obvodu, podle plošné velikosti správního obvodu).
- Při přípravě novely lesního zákona nelze nedopustit vágní změnu nebo vypuštění kompetenčních ustanovení, tedy ustanovení upravujících kompetence ministerstev, krajských úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností. Nejasné kompetence působí chaos a tlak na obce, aby zabezpečovaly vše, co není zákonem určeno krajům nebo ministerstvům. Odstrašujícím příkladem nám budiž zákon o myslivosti (ale také např. zákon o regionálním rozvoji, zákon o státní správě a samosprávě ve školství, atd.).
- Požadovat, aby státní správu lesů vykonávali i na obecních úřadech obcí s rozšířenou působností lidé s lesnickým vzděláním a lesnickou praxí. Rovněž námět pro novelu lesního zákona.
- Pokud budou obce s rozšířenou působností vykonávat funkci odborného lesního hospodáře pro vlastníky do 50 ha (věřím, že tato dle mého názoru rozumná myšlenka brzy opět ožije), nevzdat se prostředků, které stát na činnost OLH poskytuje. Pro obce by taková změna znamenala značnou finanční újmu. Musely by přijmout další zaměstnance, ale neměly by na ně dostatek finančních prostředků.

Přeji všem mnoho úspěchů v náročné, ale krásné lesnické práci a spokojenost v osobním životě.

František Dvořák

tajemník městského úřadu,

obec s rozšířenou působností – Černošice

STÁTNÍ SPRÁVA LESŮ VE DVOŘE KRÁLOVÉ NAD LABEM

Zdenek Navrátil

Referát obsahuje pohled řadového referenta na úseku státní správy lesů a myslivosti na obci III. stupně t.j. Městském úřadu ve Dvoře Králové nad Labem. Předmětem proto není problematika financování, protože mi o ní není nic známo.

Městský úřad ve Dvoře Králové nad Labem, jako obec s rozšířenou působností, spravuje území o výměře 26.148 ha. Výměra lesa ve svěřené oblasti činí 8.893 ha, což představuje 34 % lesnatosti. Lesy jsou zařazeny do přírodní lesní oblasti číslo 23 - Podkrkonoší, které je v dané oblasti z velké části geologicky tvořeno čtvrtohorními pískovci a slepenci Královédvorské synklinály, zařazené do komplexu Výchočské křídly. Z lesnického hlediska se v převážné míře jedná o rozsáhlé smrkové a borové monokultury, vzniklé po velké mniškové kalamitě v letech 1923 - 26. V minulosti se podařilo naprostou většinu komplexů, díky prozíravosti tehdejších lesníků, rozčlenit systémem rozluk, odluk a závor. Výsledkem je skutečnost, že větrné kalamity z roku 2002 zde nezanechaly velké následky, které by komplikovaly lesnické hospodaření a také výkon státní správy. Může tedy nerušeně probíhat intenzivní obnova porostů dle schválených lesních hospodářských plánů nebo hospodářských osnov. Obnovní doba u těchto porostů byla prodloužena na 40 let, aby bylo možno řádně zvládat velké objemy prací. Z hlediska držby je největší podíl ve vlastnictví státu spravovaném organizací Lesy České republiky a to cca 4.000 ha. Dalším velkým vlastníkem je Město Dvůr Králové nad Labem, které vlastní 2.228 ha lesů. Ostatní výměra připadá na Obecní lesy a soukromé vlastníky ať již nad 50 ha výměry nebo drobné vlastníky pod 50 ha výměry.

Co se týká náplně výkonu státní správy lesů, je všeobecně známo, že na obce III. stupně přešla převážná většina pravomocí ze zanikajících Okresních úřadů, počínaje rozhodováním v pochybnostech, zda jde o pozemek určený k plnění funkcí lesa a konče soustředěním údajů Lesní hospodářské evidence o lesích ve svém správním obvodu (§ 48 odst. 1 a 2 lesního zákona č. 289/1995 Sb. v platném znění). Kromě toho vedou celou řadu evidencí a vykonávají dozor nad dodržováním lesního zákona a předpisů vydaných k jeho provedení, včetně rozhodnutí vydaných na jejich základě.

Zhruba po dvou měsících činnosti je dle mého názoru příliš brzy na zodpovědné hodnocení výkonu státní správy lesa na obcích s rozšířenou působností. Pokud bych tak měl učinit, dovoluji si konstatovat, že vzhledem k možnostem se na Městském úřadu ve Dvoře Králové nad Labem podařilo zvládnout přechod státní správy lesů a nejen jich poměrně plynule a bez větších obtíží. Základem byl dobrý výběr personálního obsazení, kterému se zodpovědní pracovníci věnovali již od poloviny roku 2002. Ke stávajícím zkušeným pracovníkům si na okresních úřadech vybrali pracovníky s dlouholetou praxí. Tak se podařilo vytvořit kompaktní tým, který byl schopen téměř bez prodlevy navázat na činnost okresního úřadu a dá se říci začít "fungovat" od počátku roku. Každý z pracovníků se dokázal okamžitě orientovat a řešit vznikající problémy. Díky zkušenostem každý věděl kam se obrátit pro potřebné tiskopisy nebo jak si vytvořit vlastní vzory.

Veškeré zkušenosti by ovšem nebyly k ničemu, pokud by nebylo zajištěno potřebné technické zázemí. Mohu s povděkem konstatovat, že i tato záležitost byla informatiky Městského úřadu Dvůr Králové nad Labem i přes drobné nedostatky zvládnuta celkem dobře. Téměř celý odbor životního prostředí byl nejpozději do poloviny ledna vybaven počítačovou technikou. Systémové podpory hlavních softwarových produktů byly řádně převedeny z okresního úřadu na MěstÚ Dvůr Králové nad Labem ještě do konce roku 2002 a tak mohly být programy využívány téměř okamžitě od počátku roku 2003. Další pomůcky potřebné pro výkon státní správy byly zakoupeny buď městským úřadem již v minulosti nebo byly převedeny z okresního úřadu v rámci delimitace. Jedná se především o taxační pomůcky, přírůstový nebozez, sondýrku, laminovačku, GPS nebo elektronický tachymetr. Pracovníci odboru životního prostředí mají dále snadný přístup k videokamere a digitálnímu fotoaparátu z něhož informační oddělení přenese pořízené obrázky během cca 1 hodiny na obrazovku příslušného pracovníka. Pokud se týká obslužnosti, je potřeba ještě zmínit možnost snadného přístupu ke služebním vozům pro potřeby venkovních šetření.

Samozřejmě jako jiných úřadů i Městského úřadu Dvůr Králové nad Labem, respektive převodu kompetencí ze zanikajícího okresního úřadu Trutnov na tento úřad III. stupně se nevyhnuly zmatky a zádrhele vyplývající z nedostatečně připravené přeměny veřejné správy. Ale díky výše popsaným skutečnostem se je podařilo zvládnout bez větších obtíží. Ostatní problémy plynoucí z řady nových činností (pro městský úřad) se řeší průběžně za spolupráce s příslušnými odbory a díky vstřícnosti jejich pracovníků. Nejvíce se to týká zejména finančního odboru, stavebního odboru apod. Menší problémy jsou s vybaveností programů evidence katastru nemovitostí, které proti programům používaným na okresních úřadech neposkytují potřebný přehled.

Na závěr zbývá ještě zmínka v tom smyslu, že jsme doposud nezaznamenali žádné náznaky ovlivňování či zásahů ze strany samosprávy. Rovněž tak po nás nejsou požadovány samosprávné úkony týkající se lesního majetku města. Vzhledem k tomu, že Město Dvůr Králové nad Labem vlastní přes 2.000 ha lesů, má k tomu účelu zřízenou samostatnou organizaci Městské lesy Dvora Králové nad Labem.

Ing. Zdeněk Navrátil

pracovník odboru životního prostředí

Městského úřadu ve Dvoře Králové nad Labem

PANELOVÁ DISKUSE K TÉMATŮM BLOKŮ I. A II.

Radomír Charvát - ředitel Lesního družstva Vysoké Chvojno s.r.o. a starosta obce Nová Ves

Dobrý den, dámy a pánové,

v tomto diskusním vystoupení bych nechtěl předjímat příspěvek, který mám později na programu. Ale jsem zároveň i starostou malé obce a starostou dlouhodobým, takže bych rád něco podotkl ke zde otevřeným problémům reformy státní správy. V době kdy se rozjížděla reforma státní správy, tak snad pouze její autorka paní JUDr. Šreková věděla, co to vlastně bude. Byli jsme zváni jako starostové obcí na různé formy diskusí, na různá setkání. Byly nám vysvětlovány principy a my jsme zase zpět organizovali různá sdružení a skupiny, psali jsme petice a říkali ne, takto ne. Bude to stát hodně peněz, bude to nárůst úřednictva, administrativy. Nikdo nechtěl o těchto věcech slyšet a byli jsme informováni, že "vlak již jede". Takže vlak jede a od 1.1.2003 jede natvrdo. Slyším zde nyní z pověřených měst jejich problémy, se kterými se potýkají. Chtěl bych ale zmínit ještě jednu skutečnost. V momentě, kdy již měla být reforma státní správy nastartovaná, tak např. moje malilinká obec vůbec nevěděla, kam vlastně bude patřit. Byly čtyři varianty, kam budeme patřit a mohu říci, že někteří moji kolegové – starostové dnešních trojek - vehementně bojovali o to, aby to byli oni, kdo budou tou trojkou, aby si postavili ten pomník, aby tam jednou byli slavní, že tam budou pomalu okresním městem. Takže si myslím, že i ten nezdravý lobbismus přispěl k tomu, že je dnes těch trojek mnoho. Ta finanční zátěž vzniká vlastně tím, že my zde produkujeme nějakou daňovou výtež. Místo toho, abychom ji nějak účelně umísťovali, tak si ji, s prominutím, prožereme.

Ing. Štefan Kubašák - Okresní úřad Klatovy

Dobrý den!

Jsem z Městského úřadu Sušice, pracoval jsem od roku 1991 na Okresním úřadu v Klatovech. Vystoupil jsem zde již před rokem. Nechal jsem zde svůj příspěvek, protože jsem nechtěl nějak představenstvo zdržovat. V podstatě jsem se ztotožnil s mým předřečníkem, tuším z Jihlavy. Vystoupil jsem z toho důvodu, že jsem velice kvitoval úroveň všech příspěvků, které odsud zazněly.

Dovolte mi, abych přeci jen řekl něco konkrétního. Důležitou věcí do budoucna bude apel na osvětu atd. V tom příspěvku, který jsem zde nechával, tam skutečně např. Okresní úřad Klatovy si dlouhodobě uvědomoval důležitost odborného lesního hospodáře. A v tom odborném lesním hospodáři vidíme určité možnosti do budoucna. Ušetřit nějaké peníze pro státní správu, zefektivnit státní správu. Proč by orgán státní správy měl dávat souhlas k těžbám a měl k tomu mít stanovisko odborného lesního hospodáře. Přeci ten odborný lesní hospodář je na takové výši, že prostě ví, kdy co může. Takže to je jedna oblast. Druhou oblastí je to, že ty problémy, které jsou, máme také samozřejmě i v Sušici. Nějakým způsobem se s nimi musíme prostě vypořádat. Nebudu proto zdržovat.

Měl bych ještě jednu připomínku, kterou jsem tady slyšel od pana náměstka z MŽP, a sice ty představy o státní správě. Protože od roku 1992 pro bývalý okres Klatovy patří část území Národnímu parku Šumava, velice dobře vím z praxe, jaké problémy jsou a byly a budou, co se týká státní správy v národních parcích. Lituji upřímně pracovníky státní správy myslivosti v národním parku. Nedokáží si představit, že by zde Správa národního parku dělala i státní správu lesů. Ale tím nechci říci, že vehementně bojujeme za státní správu. Já to říkám proto, jako poznamenek, který mám.

Ing. Josef Běle, CSc. - náměstek ministra životního prostředí

Vážené dámy, vážení pánové,

dovolte, abych se ve svém krátkém diskusním příspěvku zabýval řešením problémů lesních ekosystémů v Národním parku Šumava, které jsem měl možnost poslední čtyři roky sledovat a vyjadřovat se k nim. Tyto problémy jsou rozsáhle medializovány, ale jen málokdy s důkladnou znalostí věci. Bohužel k tomu napomohla neujasněná koncepce už při zřízení Národního parku Šumava. To vše vedlo k nesystematickým výkyvům v péči o lesní ekosystémy s nepříznivými dopady na celkový stav lesů na Šumavě.

Nelze totiž zaměňovat zbožná přání za skutečnost. Činnost člověka je na Šumavě doložena už od doby Keltů. Významněji však člověk začal měnit Šumavu až během 18. a 19. století. Ekonomické zájmy vedly tehdejší vlastníky lesů k výsadbě hospodářských smrkových monokultur ve všech lesních vegetačních stupních.

Ještě v roce 1858 při taxaci prováděné na Šumavě lesmistrem Josefem Johnem byly označeny lesní porosty na území 3646 ha jako prales. Rapidní úbytek původního lesa vedl Josefa Johna k předložení návrhu na zřízení pralesní rezervace na Boubíně na rozloze 143,7 ha. Souvislé porosty pralesního charakteru zmizely do konce 19. století. Nahradily je smrkové monokultury zařizované systémem věkových tříd. Po větrných a kůrovcových kalamitách v jeho poslední třetině se zachovaly pouze rozptýlené fragmenty původního lesa pralesovitého charakteru. To jsou právě ty dnešní vyčleněné první zóny.

Problém je v tom, že stejnověké monokultury smrku nemohou disponovat autoregulačními mechanismy termodynamicky a biologicky vyváženého ekosystému pralesa. Pokud se tyto „technické“ monokultury zejména v mýtním věku ponechají bez dotace energetického a biologického deficitu lidskou péčí, ochranou a výchovou lesa, dojde k jejich rychlému totálnímu rozpadu, aniž se zajistí obnova věkové a druhové diversity tolik nutné pro autonomní funkci pralesního ekosystému. Zařazení Národního parku do II. kategorie klasifikace IUCN nepředstavuje objektivní realitu, protože nenaplní komplexně aktuální kritéria s tím spojená, ale je, resp. může být cílem až po určitém přechodném období. Zde je třeba připomenout, že zařazení národního parku do určité kategorie IUCN není bezprostředním ukazatelem kvality národního parku nebo jeho managementu (např. Krkonošský národní park je nyní zařazen v V. kategorii IUCN a je jistě též dobrým národním parkem).

Navíc k tomu na Šumavě přistupují i široce působící negativní dopady civilizačního rozvoje, jako jsou např. kyselé deště a s nimi spojené ochuzování půdních horizontů o nezbytné živiny. To vše vede k narušování přirozeného metabolismu stromů a ke snižování jejich imunity vůči napadení biotickými i abiotickými činiteli. Pokud bychom mluvili o kůrovci, znamená to v důsledku nižší odolnosti smrkových porostů jeho rychlejší gradaci. Přesvědčili jsme se o tom v minulých letech.

Otázka Národního parku Šumava je tak v poloze, že nemůžeme již s ohledem na tradiční celospolečenský zájem připustit bezzá-
sahový totální kalamitní rozpad stejnověkých smrčín tak jako se to stalo na Modravě.

Jsmo zastánci ochranných asanačních zásahů v lesních ekosystémech, pokud jsou nezbytně nutné, protože vycházíme z toho, že ty ekosystémy, které člověk v minulosti nevhodně pozměnil, má dnes povinnost napravit a nepřipustit katastrofické scénáře. Hájíme specifický způsob pro obnovu autoregulačních mechanismů lesních ekosystémů. Koneckonců to byli vždy lesníci, kteří přes všechny ekonomické tlaky vlastníků a trhu chránili přírodní ekosystémy už v dobách, kdy institucionální ochrana přírody neexistovala. Díky jim máme dnes lesy zelené. Díky jim byly mapovány lesní vegetační stupně, vytvořena lesnická typologie a definovány ekologické skupiny rostlin. Důsledně prováděná a vyvážená ochrana lesa je zárukou komplexní ekologické péče o lesní ekosystémy.

Nechci se zabývat pouze problémem kůrovce na Šumavě, protože při správné koncepci a lesnické péči je to problém podružný a pokud nyní nebo v nejbližší době nedojde k zásadní změně managementu, i překonaný. Dr. Václav Skuhravý vydal nedávno publikaci „Lýkožrout smrkový a jeho kalamity“. Je to vynikající objektivní hodnocení v obecné poloze a pro lesy Národního parku Šumava zvláště. Jeho závěry jsou i našimi závěry.

Chtěl bych se však ještě zmínit o hlavní zásadě mého přístupu k ochraně přírody. Ochránci přírody se nesmějí stavět do pozice ochránářských spasilů rozhodujících o všech věcech na Zemi. Je na nás všech, abychom se dohodli na zachování příznivé tváře naší země. Zdůrazňuji, že trvalou ochranu přírody musíme hájit zároveň s udržitelným rozvojem na základě dohody s obyvateli krajiny, obcemi a regiony, s vlastníky a nájemci zájmových území.

Národní park Šumava je toho příkladem. Tím, že se nám podařilo zainteresovat obce do vypracovávání návrhu zákona o Národním parku Šumava, podařilo se navázat s nimi těsnou spolupráci, která je nutná a užitečná jak pro ochranu přírody tak pro život obyvatel v tomto území. Člověk vždy nějakým způsobem zasahoval do přírody a přetvářel ji ke svému obrazu. Jde o to ale, aby ji neznetvářel. Na tom se všichni shodneme. Pak všechno půjde lépe. I ochrana přírody. Byla by škoda, kdyby byl tento stav na Šumavě opětovně promarněn.

V této souvislosti se chci na závěr pozastavit nad nekorektní kampaní proti vedení Správy Národního parku Šumava, zejména proti řediteli správy Ing. Ivanu Žlábkovi. Vyjadřuji přesvědčení, doložené mými vlastními několikaletými zkušenostmi, že právě důslednému a odborně velmi fundovanému působení nynějšího vedení správy národního parku můžeme děkovat za to, že se nejen podařilo zvládnout na Šumavě kůrovcovou kalamitu, ale především se daří zachovat přírodní hodnoty a postupně připravovat k obnově monokulturální porosty obklopující pralesovité fragmenty na přírodě blízké lesní ekosystémy.

Ing. František Morávek - výrobně technický ředitel Lesů ČR, s. p.

Vážené dámy, vážení pánové,

budu hovořit o odborném lesním hospodáři, ale ještě k té státní správě. Pokud jde o státní správu, myslím, že v problémové oblasti komunikaci mezi vlastníky lesů a státní správou je potřeba ještě mnoho zlepšit. Jednou z těch věcí, kde je možnost této zvýšené osvěty, je prostřednictvím odborných lesních hospodářů, ale na druhé straně je to i komunikace obcí. Chtěl bych říci, že od roku 1992 Ministerstvo zemědělství vydalo čtyřikrát příručku pro vlastníka. Je samozřejmě otázkou, zda ta příručka musela být tak silná, jak byla. Možná, že právě proto ji někteří vlastníci ani nečetli nebo ji nevzali do rukou, nicméně byl to pokus informovat laika – vlastníka lesa - o tom, co podstatného je pro les potřeba udělat. Myslím si bohužel, že mnoho těch příruček, které šly prostřednictvím odborných lesních hospodářů, když se předávaly majetky, asi leží někde zastrčených možná i na obcích. Mluvím o tom proto, že na přelomu roku 1991/92 Ministerstvo zemědělství, ve spolupráci se sdružením vlastníků lesů a podnikatelů v lesním hospodářství, vydalo jakousi výzvu formátu A3, která byla přílohou nejen týdeníků, které dostávají všechny obce, ale i týdeníku Zemědělec, a očekávalo se, že tato jakási informační výzva, která se týkala uvědomování vlastníků, jak bojovat proti překupníkům jejich lesních majetků, proti těm, kteří jejich lesní majetky drancují, a měla být proto prostřednictvím všech obcí zveřejněna na nějakých jejich vývěsných stránkách. Já sám - jsem z Vysočiny - nikde osobně neviděl tento i graficky velice dobře provedený materiál. Říkám to proto, že v České republice je problém nevymahatelnosti práva. Od roku 1995 v oblasti Vysočiny začala operovat firma, my ji říkáme firma "H", která devastovala lesy soukromých vlastníků nejen na Vysočině, ale později i v Jižních Čechách, na Severní Moravě atd. Teprve před měsícem jsem se dočetl v tisku, že šéf této firmy byl odsouzen a nevíme, zda to již je pravomocné rozhodnutí, protože se jistě odvolal. Je to prostě šílené, jestli na něj bylo podání a až po sedmi letech se tento případ soudně řeší. Mezitím bylo pochopitelně zdevastováno mnoho majetků. Myslím si, že je zde ještě potřeba vykonat hodně i v oblasti trestního práva, protože nepovažuji za šťastnou novelu, která v této souvislosti byla udělána. Ne pro to, jak zní sama, ale pro to jaké sazby umožňuje, což by možná mohlo vést k tomu cíli, který všichni chceme, ale v tom komentáři, který je k ní přiložen. Já si myslím, že ten by měl znít zcela jinak, protože ty důvody zejména újmové by pro tu státní správu měly být vysvětleny a měla by směřovat celkově k vyšší účinnosti. Takže tady si myslím, že ještě stále ten prostor pro státní správu, nyní myslím ministerstev, jak tuto věc posunout někam dál a pomoci těm obcím a vlastníkům. Ovšem problémy vlastníků se potom na obce přenášejí.

Ing. Bohuslav Vinš, CSc. - tajemník NLK

Dámy a pánové,

včera jsem se zúčastnil zasedání Rady Národního parku Šumava ve Vimperku, která se konala v širokém plénu účastníků a přizvaných hostů, tj. především jak sekce ochrany přírody, tak rovněž sekce regionálního rozvoje, nebo-li dotčených starostů měst a obcí. Chtěl bych říci, že to, co zde přednesl pan náměstek, bylo skutečně obrazem součinnosti a souhlasu většiny účastníků, který tam zazněl. To, s čím jsme byli seznamováni v médiích v posledním období po přijetí zprávy mise IUCN, bylo účelově zkrácené. Vlastní zpráva byla dvakrát o měsíc odložena a již z toho je zřejmé, jak to bylo pro dva delegáty Mezinárodního svazu ochrany přírody komplikované, aby se pod tlakem některých ekologických organizací po jednom dni návštěvy na Šumavě, po jednom dni v Bavorském národním parku a po konzultacích s místními zastupiteli a se Správou národního parku v složitě problematice trochu vyznali. I proto je zpráva taková, jaká je.

Bohužel ale došlo k tomu, před čím ona sama varuje: byla zneužita k dalšímu rozdmýchání mediální kampaně v tiskových zprávách hnutí DUHA a výzvou několika občanských ekologických hnutí k odvolání ředitele a vedení Správy národního parku Šumava. Národní lesnický komitét, který nemá ve zvyku prezentovat se na tiskových konferencích a v médiích, sestavil po zveřejnění této výzvy tiskovou zprávu, která byla předána ČTK a dalším médiím toto pondělí a doufám, že některá z médií na ni zareagují. Národní lesnický komitét odmítl využívání takovýchto mediálních kampaní k nátlaku na orgány státní správy a zásadně nesouhlasí s interpretací zprávy Mezinárodního svazu ochrany přírody, jak ji prezentuje ve svých tiskových zprávách hnutí Duha. Zpráva měla být - a je to v ní ze strany IUCN zdůrazněno - podkladem pro nastoupení cesty další široké konstruktivní diskuse všech zainteresovaných subjektů k Plánu péče Národního parku Šumava.

Na zasedání Rady Národního parku Šumava, kterého se zúčastnil za MŽP pan náměstek Miko, zaznělo zcela veřejně, že je potřeba v součinnosti všech zainteresovaných subjektů využít hodnocení Zprávy mise IUCN, využít jejich postřehů a kontaktem s IUCN případně dospět k rozumnému řešení ve vzájemné vazbě mezi ochranou přírody a péčí o lesy v těchto složitých podmínkách, které vyžadují dlouhodobější přechodné období k tomu, aby stávající lesní ekosystémy byly převedeny do stavu schopného samoregulačních procesů. Právě zde bylo rozhodující, že v tomto duchu podpořila regionální sekce Rady národního parku Šumava plně současně vedení Správy NP Šumava, podpořila to, aby se zpráva IUCN nepřeceňovala ve svých důsledcích tak, jak toho využily některé ekologické organizace v médiích, a aby se bez emocí racionálně připravilo skutečně odborně podložené stanovisko k pokračování rozvoje Národního parku Šumava.

Ing. Miroslav Chvála - Magistrát města Liberce

Vážené kolegyně,

vážení kolegové, v rámci reformy jsem přešel na Magistrát města Liberce, na státní správu. Chtěl bych několika málo myšlenkami přispět k tomu dnešnímu jednání. V druhé části se dostanu i k těm odborným lesním hospodářům, i když zde toho již bylo dost řečeno, jaké kdo má podmínky, jaké právní prostředí, ve kterém pracují jak odborní lesní hospodáři, tak státní správa apod.

Chtěl bych říci, že jeden z podstatných problémů, které v poslední době spatřuji, je právní prostředí, které u nás existuje. Když jsem se zamýšlel nad tímto příspěvkem, tak jsem si říkal: budu hovořit ke státní správě lesů. Ale ono to je prakticky nejen v lesním hospodářství, ale je to problém ve více resortech - v celé státní správě. U lesů je smutné, a již jednou zde byla zmíněna tato skutečnost, že osm let po vyjití zákona se nám mění názory a výklady na určitá podstatná ustanovení, která jsou v lesním zákoně. Je smutné, že se mění v podstatě bez jasných právních příčin.

Já se domnívám, že když ústřední orgán státní správy jak lesů, tak třeba i vrchní státní dozor, mají ve svých povinnostech sjednocovat výkon státní správy, provádět dozor, tak by měly jasně rozlišit, která činnost je v souladu a která není v souladu se zákonem. Případně, kde jsou určité mantinely, které jsou pro správní rozhodování úředníka na té které úrovni.

V poslední době se to projevuje určitým nešvarem, který vidím ve státní správě. Je to určité zbavování se odpovědnosti okřídleným tvrzením, že právní názory ústředního orgánu státní správy nejsou závazné a ústřední orgány státní správy nemají právo výkladu zákona. Ono je to možná pravda, ale chtěl bych to dát do souvislostí. Myslím si, že rozhodnutí státního orgánu platí, dokud není zrušeno. Z toho pro mne vyplývá, že z procesu státní správy si musí dopředu každý orgán - na kterékoliv úrovni, natož pak ústřední státní orgán - jasně vytvořit představu, co je v souladu se zákonem a co není v souladu se zákonem a změna toho názoru musí být legitimní. To znamená, že pokud se to dostane do rozporu až k tomu soudu, tak soud třeba řekne nezávisle, tady to bylo špatně, potom by se měl ten názor na určité ustanovení lesního (nebo jiného) zákona změnit. Potom zase ústřední orgán musí v té vertikální linii až dolu k první instanci sjednocovat a dodržet zásady té zákonnosti.

Pokud podle mého názoru orgány státní správy lesů (ale týká se to i jiných) nebudou schopny v daném konkrétním čase se shodnout na tom, co je a co není v souladu se zákonem a kde jsou mantinely pro tu správní úvahu, napomáhají právnímu chaosu, nepřímo deformují ekonomické prostředí a před laickou i odbornou veřejností budou těžko obhajovat smysl své existence s výjimkou svého podílu na úrovni nezaměstnanosti. Ať někdo spočítá ekonomické ztráty, které vznikají v důsledku takového stavu, nebo náklady státu na různé dohady a spory, protahující se odvolací, případně mimo odvolací řízení apod.

Pokud úředníci neumějí v daném čase s potřebnou přesností říci, které jednání je zákonné a nezákonné, nerozhodují profesionálně, ale politicky na základě své libovůle. Trpění tohoto stavu však přímo podporuje korupční prostředí ve státě, které vede pochopitelně k ochuzování státu. Ten pak nemá prostředky na dosahování cílů, které deklaruje ve svých programech a ve svých koncepcích.

Stejně mechanizmy a nešvary, které já vidím v našem resortu, zahrnují v to i myslivost, panují zřejmě i jinde. Protože, když si vezmu, kolik důsledků špatných výkladů nebo neochoty dát určité výklady na papír, kolik práce spousty lidí bylo zbytečně vynaloženo, kolik jednání kolem toho bylo, než se po půl roce platnosti zákona o myslivosti nakonec vyházelo, co je v souladu se zákonem a co není - a na mnoho úřadů, já vím, tato zákonná interpretace ani do dnes nedolezla - tak to ve mně vyvolává dosti smíšené pocity, jelikož si myslím, že to je špatně.

Jako příklad bych uvedl vertikální linii stavebních úřadů, které nerespektují nás státní správu lesů jako dotčené správní úřady, což vede v konečném důsledku k poškozování lesů při stavební činnosti nejen v lesích, ale i v jejich okolí. Mechanismus jejich působení je stejný.

Vyšší orgány tvrdí, že výklad může dát pouze soud, tím pádem se zdráhají rozlišit jasně zákonné a nezákonné jednání a tudíž rozhodují politicky podle výslednice – síla tlaku peněz, tváří, funkcí apod. Opět to podporuje korupční neprofesionální prostředí. Orgánům státní správy lesů se v celé vertikální linii těmto nezákonnostem těžko brání, protože v našem resortu to mnohdy funguje obdobně.

Potom je na místě otázka, jak plní orgány státní správy lesů svoji základní funkci ochránit les a zajišťovat jeho racionální využití. Pokud se tento stav nezmění a nedojde ke změně stylu práce a mechanismu fungování správního orgánu směrem k právnímu státu, těžko lze očekávat pozitivní změny a vyřešení mnoha problémů, které aktuálně potřebujeme řešit.

Zjednodušeně řečeno si myslím, že státní správa je v současné době takový velmi málo racionálně fungující parní stroj, který má vysokou spotřebu, ale velmi malou výkonnost. Je pěkné, že okolí je k té státní správě svým způsobem ohleduplné, ale není to ten správný přístup, protože má-li dostát svému jménu, tak má ten resort spravovat. To znamená, že by měla být tím výkonným mechanismem, který ví, jak to má být.

Hovořilo se zde o tom, že pomáhají velmi odborní lesní hospodáři. Ti dobří ano, pomáhají. Na druhou stranu státní správa nemá být tak zahlcená, že nestačí kontrolovat to, co má kontrolovat. To je prostě obrácený a úplně špatný stav. Je spousta problémů, které je třeba řešit, jenom jsem si na závěr připravil takových pár bodů.

Nyní se u nás obnovují lesní hospodářské plány obcí. Mnohde by bylo velmi dobré - z lesnického hlediska - provést směny pozemků mezi obcemi a mezi státem tak, aby docházelo k ucelení držby tam, kde je to vhodné. Jsou to procesy, které z informací starostů trvají dlouho, takže v reálném čase se toho není možné dočkat. Aktuální problémy jsou třeba potřeby aktualizovat oblastní plány rozvoje lesů právě v souvislosti, kdy se zpracovávají plány a osnovy a potřebujeme na drobné lesy jít na drobnější detaily třeba v typologii a podobně. Takže je potřeba mít mechanismy, které budou pracovat v reálném čase a ne, že víme o těch problémech, ale řešíme naprosto jiné věci než to co potřebuje provoz, vlastník lesa, aby se mohl nějakým způsobem rychle orientovat, a měl v podstatě v nás, jako ve státní správu důvěru.

Jako jeden problém, co vyčítám Ministerstvu zemědělství: byli jsme rádi, jelikož jsou velké škody, které působí dobytek tzv. "podnikatelů" v lesích. Krávy, které byly z pastevních důvodů dotačních převáženy z jednoho místa na druhé a mnohdy se ztratily, působí velkou škodu jak na mysliveckých zařízeních, na kulturách atd. Byli jsme rádi, když do zákona o myslivosti se dostalo, že je možné za určitých podmínek je střílet. Dnes to nikdo neudělá, protože veterinární správa, která sedí na stejném ministerstvu, má tak nastavené předpisy, že v podstatě je to zátěž toho lovce zhruba 5000 Kč, pokud to neudělá v rozporu se zákonem. Je to problém. Raději nám tam ty krávy budou chodit dál, žrát ty kultury atd.

K orgánům činným v trestním řízení. Reformou se nám v podstatě velmi zpomalilo šetření těchto kauz, které byly na okresech rozjeté, protože jsou všichni přetížení. I ta policie je přetížená, státní zástupci, soudy do toho moc nevidí a mám zkušenost, že když se jim to vše předloží na zlatém talířku, tak to dělají relativně dobře, relativně rychle. Avšak je rozdíl kraj od kraje. Ale v současné době, když to může člověk dělat jaksi ve svém volném čase, po pracovní době, to není ten správný stav státní správy, státní správa má být ofenzivní i v tomto a pořád cítím, že státní správa lesů má povinnost jaksi osvětlovat ty věci právě směrem k orgánům činným v trestním řízení, aby se vůbec v pojmech dokázaly orientovat.

Potom věci, které nám působí Katastrální úřady a jejich ústřední orgány. To je také otázka sama pro sebe. Dělí se nám lesy bez našich souhlasů, nemáme k dispozici, jak je stanoveno v lesním zákoně a případně i v jejich pokynech, ty údaje, které jsou potřeba pro naši činnost orgánů státní správy lesů. Nemáme ta data s údaji k dispozici. Dříve to bylo tak, že státní správa jednou za rok šla zkontrolovat katastrální úřady, jestli to dělají dobře, tak, jak to mají dělat. Dnes jsme v naprosto obrácené pozici: chodíme tam s prosíkem a mnohokrát jsme odmítáni. To také není dobrý stav.

Potom, abych zde neřikal jenom samé negativní věci, jsem docela rád, že zde zazněla změna náhledu na devastační těžby, protože zhruba pře dvěma roky jsem slyšel často takové názory: vždyť se to týká jenom velmi malého procenta našich lesů, tak proč s tím dělat takový humbuk. Není to pravda, týká se to spousty vlastníků a týká se to ekonomického prostředí, protože pokud zde budou takovéto firmy, tak to bude dávat špatný příklad spoustě vlastníků. V podstatě příjmy, které mají zůstat vlastníkům lesa a vrátit se do lesa, skončí někde v kasinech či v zahraničí. To znamená, že toto ovlivňuje strašně velkou plochu lesa u jiných vlastníků lesa, právě tím působením, že to vše dlouho trvá, že je nedostaneme.

Jsem rád, že byly založena asociace odborných lesních hospodářů, abych se dostal k tomuto tématu. Problémy vidím v tom, a opět se vracím k té změně výkladu. Není to tak dlouho, kdy nám bylo řečeno, že v souladu se stále platným lesním zákonem není možné odvolat licenci nebo odebrat licenci odbornému lesnímu hospodáři, jen pokud by spáchal trestný čin spojený s výkonem své činnosti. Takto nám to bylo řečeno ústředním orgánem. Pokud tomu bude dnes jinak, já se na to ještě podívám, pak to rád udělám. Když jsem chytil odborného lesního hospodáře licencovaného jak les je poškozený, známý liberecký případ, tam sám pilou dořezával, pod záminkou nahodil těžbu tam sám prováděl úmyslnou těžbu, tak najednou se změnil výklad zákona, že on nemusí oznamovat, když dělá nahodilou těžbu, když to byla úmyslná, tak je tam podané trestní oznámení. Jsem zvědav, zda se to podaří v reálné době dotáhnout k tomu, že tam bude v souvislosti s výkonem služby spáchán trestný čin poškozování životního prostředí, a že ta licence, tak jak bylo dříve říkáno, bude moci být odebrána. Máme tam více takových případů. Nedávno jsem hovořil se soudkyní krajského soudu, tak jsem se ptal, proč jeden podnikatel byl v jedné instanci odsouzen, ve druhé instanci jsme to museli vrátit na první instanci k projednání, my jsme se tam bavili celý den, na tom soudě, zda se jedná o skutkovou podstatu trestného činu, zda tomu tak je či nikoli. To mi připadá již velmi smutné. Kolik lidí je zde za aplikaci a výklad práva placeno. Já vím, že jsou určité sporné věci, ale vždyť ten zákon máme již osm let, máme původní a následně i trestné činy. Nyní máme novelu, ale potřeba je trochu rychleji. A potud si myslím, že naše úloha vertikální linie státní správy trochu více spolupracovat s orgány činnými v trestním řízení, a zpětně se nám to pozitivně ovlivní.

Čili na závěr chci říci toto: práce by bylo spousta, aby se zlepšilo ekonomické prostředí i u nás, ale to se musí přes projasnění právního prostředí a dokud to nebudeme mít ujasněné my ve své vertikální linii, tak nebudeme moci aktivně a pozitivně, ve prospěch lesa, působit vůči vnějšku.

PRÁVNÍ ROZBOR SOUČASNÉHO POSTAVENÍ ODBORNÉHO LESNÍHO HOSPODÁŘE Z HLEDISKA STÁTNÍ SPRÁVY LESŮ

Jiří Staněk

Současné postavení odborného lesního hospodáře je vymezeno ustanoveními § 37 a § 52 zákona č. 289/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Jedním ze základních principů lesního zákona je, že za hospodaření v lese odpovídá vlastník lesa. V zájmu zachování potřebné odborné úrovně hospodaření v lesích ukládá lesní zákon vlastníku lesa povinnost zajišťovat hospodaření v lesích v součinnosti s odborným lesním hospodářem.

V ustanovení § 37 odst. 1 lesního zákona jsou formulovány paralelně dvě vzájemně úzce související povinnosti. První je již zmíněná povinnost vlastníka lesa zajišťovat hospodaření v lesích v součinnosti s odborným lesním hospodářem. Druhá je povinnost odborného lesního hospodáře zajišťovat vlastníku lesa odbornou úroveň hospodaření v lese podle lesního zákona a právních předpisů vydaných k jeho provedení.

Lesní zákon ani prováděcí předpisy k lesnímu zákonu neobsahují žádný souhrnný položkový výčet práv a povinností odborného lesního hospodáře jak ve vztahu k vlastníku lesa, tak k orgánům státní správy lesů. Některé dílčí konkrétní úkoly odborného lesního hospodáře však lesní zákon, resp. prováděcí předpisy k němu přece jen obsahují, a to povinnost odborného lesního hospodáře

- dávat souhlas ke každé těžbě v lese, ve kterém vlastník lesa hospodaří bez schváleného lesního hospodářského plánu nebo bez protokolem o převzetí převzaté lesní hospodářské osnovy (§ 33 odst. 3, věta první zákona),
- vyjadřovat se k těžbě, která má překročit 3 m³ na 1 ha lesa za kalendářní rok (§ 33 odst. 3, věta třetí zákona),
- vyjadřovat se k žádostem o odnětí pozemků plnění funkcí lesa nebo o omezení ve využívání pozemků pro plnění funkcí lesa (§ 1, písm. k/ vyhlášky č. 77/1996 Sb.),
- poskytnout vlastníku pozemku součinnost při zpracování projektu zalesnění pozemků prohlášených za pozemky určené k plnění funkcí lesa (§ 16 odst. 3 vyhlášky č. 82/1996 Sb.).

Z hlediska postavení (tzn. práv a povinností) odborného lesního hospodáře je velmi důležité také ustanovení § 52 zákona. Podle tohoto praxí doposud nedoceneného a málo využívaného ustanovení lesního zákona jsou zaměstnanci právnické osoby (§ 4 odst. 1 zákona), **odborní lesní hospodáři (§ 37 zákona)** a zaměstnanci orgánů státní správy lesů povinni při výkonu své činnosti důsledně dbát ochrany lesa a řádného hospodaření v něm. Tento paragraf nebyl v původním vládním návrhu.

Rámcem činnosti odborného lesního hospodáře je tedy obecně vymezen ve druhé větě ustanovení § 37 odst. 1 lesního zákona. Ve spojení se zmíněným ustanovením § 52 zákona to znamená, že **odborný lesního hospodář je povinen zabezpečovat vlastníku lesa odbornou úroveň hospodaření v lese podle lesního zákona a prováděcích předpisů a dbát přitom důsledně ochrany lesa a řádného hospodaření v něm.**

Je třeba si uvědomit, a já na to výslovně upozorňuji, že § 52 lesního zákona zavazuje k důsledné ochraně lesa a k řádnému hospodaření v něm na prvním místě zaměstnance právnických osob, kterým je podle § 4 odst. 1 lesního zákona svěřeno nakládání s lesy ve vlastnictví státu. Tato povinnost se přitom samozřejmě vztahuje nejen na hospodaření v lesích ve vlastnictví státu, ale v dané souvislosti také na hospodaření v lesích, ve kterých tyto právnické osoby – tedy především státní podnik Lesy České republiky – vykonávají podle ustanovení § 37 odst. 6, tedy ze zákona, funkci odborného lesního hospodáře.

V praxi to neznamena nic víc a nic méně než povinnost věnovat potřebnou pozornost a péči také lesům, které nejsou ve vlastnictví státu, ve kterých však zaměstnanci státních lesů zajišťují činnost odborných lesních hospodářů.

Z ustanovení § 37 odst. 1 a § 52 lesního zákona lze tedy jednoznačně dovodit spoluzodpovědnost odborného lesního hospodáře za stav lesa, ve kterém odborný lesní hospodář svou funkci vykonává. Spoluzodpovědností se zde rozumí odpovědnost spolu s vlastníkem lesa.

Realizovat zmíněnou spoluzodpovědnost, resp. plnit zmíněné zákonné povinnosti je v praxi možno pouze aktivním přístupem odborného lesního hospodáře k vlastníku lesa a v případě potřeby také k orgánům státní správy lesů. Součinnost mezi odborným lesním hospodářem a vlastníkem lesa, resp. její praktické naplňování závisí do značné míry na tom, zda jde o odborného lesního hospodáře, kterého si vlastník lesa vybral sám a uzavřel s ním smlouvu o výkonu činnosti podle § 37 odst. 3, věta druhá lesního zákona (pak by měly být zásady a formy spolupráce a součinnosti mezi vlastníkem lesa a jeho odborným lesním hospodářem upraveny co nejpodrobněji přímo ve smlouvě), nebo zda jde o odborného lesního hospodáře, který vykonává svou činnost vůči vlastníku lesa ze zákona nebo na základě pověření orgánem státní správy lesů podle § 37 odst. 6 lesního zákona. V těchto případech je nezbytné, aby odborný lesní hospodář sám kontaktoval vlastníka lesa a dohodl s ním způsob spolupráce a formy vzájemné komunikace.

V této souvislosti je třeba si uvědomit, že odborný lesní hospodář nemá vůči vlastníku lesa žádnou nařizovací pravomoc. Má-li však naplnit své zákonné povinnosti, musí na jedné straně vůči vlastníku lesa co nejpřesněji a včas formulovat své požadavky a doporučení, týkající se hospodaření v lese, a na druhé straně nesmí váhat s oznámením nedostatků v hospodaření v lesích na straně vlastníka lesa příslušnému orgánu státní správy lesů ve všech případech, kdy vlastník lesa z jakéhokoli důvodu jeho pokyny či doporučení týkající se hospodaření v lese neplní nebo včas a řádně nesplní.

V současné době, kdy působnost orgánů státní správy lesů prvního stupně přešla ze zrušených okresních úřadů na obecní úřady obcí s rozšířenou působností, jsou resp. musí být odborní lesní hospodáři významnou oporou těchto nových orgánů státní správy lesů, a to zejména pokud jde o sledování stavu lesů drobných vlastníků.

Jestliže odborný lesní hospodář své povinnosti neplní, je nezbytné vyvodit z toho vůči němu patřičné důsledky. Na prvním místě je možno postihnout odborného lesního hospodáře **odnětím licence**, a to podle ustanovení § 45 odst. 1, písm. d) lesního zákona, když je zřejmé, že plnění povinností uvedených v § 37 odst. 1 a v § 52 zákona je zákonnou podmínkou, kterou musí držitel licence (odborný lesní hospodář) plnit.

Jako postih přichází v úvahu také uložení pokuty, a to buďto pokuty uložené Českou inspekcí životního prostředí podle ustanovení § 4 písm. c) zákona č. 282/1991 Sb., o České inspekci životního prostředí a její působnosti v ochraně lesa, ve znění pozdějších předpisů, nebo podle ustanovení § 55 odst. 1, písm. a) zákona, zde však pouze za předpokladu, že by jeho činnost měla za následek značnou škodu na lese, ohrožující plnění jeho funkcí.

Pokud bude lesní zákon novelizován, měla by být novelizována také ustanovení týkající se odborného lesního hospodáře, a to jak přesnějším vymezením jeho práv a povinností, tak i zpřísněním zvláštních podmínek pro udělení licence k výkonu činnosti odborného lesního hospodáře, když zkušenosti z praxe svědčí o tom, že dosavadní podmínky jsou příliš obecné a benevolentní.

JUDr. ing. Jiří Staněk, CSc.

Ministerstvo životního prostředí ČR

ZKUŠENOSTI S VÝKONEM FUNKCE OLH FYZICKOU OSOBOU PLACENOU STÁTEM

Jiří Pohan

Vystudoval jsem SLŠ v Písku a LF v Brně. Do praxe jsem nastoupil v roce 1990, kdy jsem pracoval jako lesník. Od vzniku LČR v r. 92 jsem pracoval jako revírník na 1000 ha státního majetku a na ca 2300 ha soukromých lesů. Zde jsem předával lesy v restitucích a rozvíjel první spolupráci s vlastníky. Činnost pověřeného OLH vykonávám od roku 1997 v tom samém regionu. V současné době spravuji lesy 620 vlastníkům na ploše 1310 ha.

Náplň činnosti pověřeného OLH je vymezena zákonem o lesích a v roce 96 byla upravena metodickým pokynem MZe.

OLH pečuje o lesy jak z pohledu vlastníka, tak i z pohledu státu. V praxi to znamená, že poskytuje vlastníkovi odborné rady a informace, které potřebuje při péči o svůj majetek:

- jak pečovat o les,
- jak provádět jednotlivé lesnické činnosti,
- jaké jsou ceny prací,
- kdo práce provádí,
- rady ve věci daní a ekonomiky,
- informace a pomoc i při prodeji majetku.

Provádí ochrannou službu - vyhledávání škůdců, hlavně kůrovce.

Provádí vyznačování mýtních těžeb a u těžeb výchovných provádí instruktáž.

Spolupracuje s vlastníkem v oblasti dotací.

V některých případech organizuje i konkrétní provedení prací a mimo jiné také les hlídá před poškozením jinými subjekty.

Z pohledu státu musí OLH dbát na to, aby nedocházelo k porušování zákona a vyhlášek, atd.

Základním prvkem činnosti OLH je práce pro vlastníka lesa.

Struktura drobných lesních majetků je velmi různorodá. Velikost je od několika arů až po několik desítek hektarů. Vlastníci jsou ve většině případů starší až velmi staří. Počet mladých vlastníků se však v poslední době zvyšuje. Odhaduji, že cca 60% vlastníků žije v blízkosti svého lesního majetku, ostatní však mnohdy i stovky kilometrů daleko.

Vlastníky můžeme rozdělit na několik typů:

Dobří

je jich většina, jedná se hlavně o starší lidi, kteří mají ke svému majetku velmi dobrý vztah:

- v lese poctivě sami pracují, těží minimálně, mnohdy provádějí ve své píli i zbytečné a neefektivní činnosti. S těmito vlastníky nebývají téměř žádné problémy a nepotřebují ani tak důsledný dozor,
- u velkého počtu majetků jsem již od jeho navrácení a s mnohými vlastníky jsem si vybudoval osobní vztahy,
- v současné době nastupuje již nová generace vlastníků – synů - kteří taktéž zdělili k rodinnému majetku dobrý vztah,
- při jednání s těmito lidmi je nejdůležitější osobní důvěra.

Dobry vlastnik svůj les miluje.

Horší vlastníci

cca 30%, častěji jsou z měst nebo žijí dále od svého majetku:

- v lese většinou nepracují ale dají na doporučení OLH a snaží se většinu činností zajistit dodavatel-sky,
- mívají větší zájem o těžbu a celkově se na les dívají více ekonomicky,
- potřebují více dozoru a více péče a rad.

Špatní vlastníci

cca 5%- 10%, nemají o les většinou zájem, nevybudovali si k němu žádný osobní vztah:

- nepracují vůbec, nevnímají že jim mnohdy v lese vzniká i škoda,
- pokud provedou těžbu, většinou nezalesňují,
- lesy prodávají,
- OLH je musí často kontrolovat a přemlouvat, občas i vyhrožovat,
- práce u těchto vlastníků je několikanásobně náročnější než u ostatních,
- zde je důležitá pomoc Státní správy, kdy je občas potřeba podpořit OLH „kulatým razítkem“.

Zvláštní kategorie – likvidátoři lesů:

- s těmito se setkáváme všichni v celé republice,
- v mém obvodu mám v současné době cca 14 ha holin vzniklých vydrancováním,
- nejstarší holiny jsou již z roku 95,
- ve většině případů se jedná o špatný prodej podivné firmě, která les okamžitě vydrancuje,
- původní vlastníky to potom mrzí,
- kdyby se poradili s OLH, mnohdy by k tomu nemuselo dojít,
- když už k drancování dochází, snažím se mu ve spolupráci se státní správou a s policií zabránit,
- většinou marně,
- práce policie se v poslední době zlepšuje i přesto je těžkopádná a pomalá,
- státní správa pracuje mnohdy pomalu a je omezena penězi, úředník nemůže přijet do lesa, kdy je to potřeba, ale tehdy, kdy mu dají auto,
- v takovýchto případech si musím pro úředníka dojet a dovést ho do lesa a zpět sám,
- ve většině případů se nám nepodařilo těžbám zabránit,
- podařilo se alespoň identifikovat pachatele a zahájit s ním správní řízení,
- příklad Veselá 2,5ha – 700 m³ nakáceno na hromadě,
- já sám jsem byl již několikrát jako svědek u výslechů a u soudů,
- některé pachatele se již podařilo postihnout a někteří skončili i ve vězení, mnohdy však za další pod-vody, které spáchali v oblasti daní než za lesy,
- majetek těchto byl nakonec dán do dražby a je překvapivé, že se většina holin prodala,
- prodala se i 2,5 ha dva roky stará holina s klestem, kterou má již nový majitel zalesněnou,
- toto svědčí o zájmu a dobrém vztahu většiny ostatních vlastníků k lesu.

Z výše uvedeného vyplývá, že přístup OLH ke každému majiteli musí být jiný. K vlastníkům se snažím přistupovat individuálně na základě osobních zkušeností s nimi. Zním u mnohých majetků rodinné vztahy, historii vývoje jejich lesů atd.

Vím, že na některé je potřeba více dohlížet, některým je možno věřit a s některými je vhodné mít všechno raději písemně.

OLH není vůči vlastníkovu vybaven vlastně žádnými pravomocemi a pokud chce účelně ovlivňovat stav jeho lesa, musí na něho působit pouze svou autoritou a odborností. Vybudovat si své postavení znamená působit ve svěřeném regionu dlouhá léta, stýkat se s vlastníky, pomáhat jim i nad rámec svých povinností a dbát na své dobré jméno. OLH, který se podílí na drancování lesů a okrádání babiček, jak je nám mnohdy podsouváno, velmi rychle ztratí kredit a autoritu.

Je důležité aby nedocházelo k častému střídání OLH a jeden hospodář působil v jednom místě co nejdé-le. Vlastníci, kteří si vybudovali se svým hospodářem nějaké vztahy, nesou velice těžko změny nařízením zhora.

Zmíním se podrobněji o způsobu provádění některých činností:

Těžby:

- drobné nahodilé těžby si vlastníci většinou zpracovávají sami na palivo nebo na řezivo, větší nahodilé a hlavně MÚ se většinou provádějí dodavatelsky s pomocí místních těžařských firem,
- výchovné těžby vlastníci moc neprovádějí a já je musím přesvědčovat o potřebě a nutnosti zásahu,
- v případě probírek nad 40 let - nejlépe slyší na finanční kalkulaci, kdy zjistí, že i po té, co si nechají práci udělat, jim ještě cca 50% z ceny dřeva zbude. Lesu to prospěje a vlastník získá peníze i bez vzniku holiny,
- u porostů do 40 let a prořezávek pomáhají hlavně dotace. Je to alespoň částečný příspěvek na vlastní náklady nebo společně s prodejem tyčoviny je možno práci provést i dodavatelsky,
- prořezávky vyznačuji instruktáží a probírky v mnohých případech i celoplošně.

Zásadně nenutím vlastníky do mýtní těžby jen proto, že to mají v LHP. Jako to dělají některé obchodní firmy. Rozhodnutí provést MÚ je zcela věcí vlastníka. Vždy je informuji o tom, že plánovaný objem těžeb v LHO je pro ně maximální nikoli však povinný. Pokud je provedení těžby nutné, např. pro uvolnění náletu nebo kotlíků, upozorním je na to s tím, že je vhodné těžbu v nejbližší době provést.

Postup při povolování MÚ:

- vlastník mě požádá o povolení,
- domluvíme schůzku,
- máme již osnovy, nemusíme žádat OkÚ,
- posoudím osnovy a stav lesa,
- provedu vyznačení + zápis do deníku,
- poskytnu potřebné informace – sortimenty, ceny, těžaři, obchodníci, pily na krov apod.

V případě, že vlastník nemá převzaté osnovy nebo žádá o výjimku, postupuji podle zákona a napíši vyjádření OLH k těžbě.

Většina těžeb se pohybuje v objemech od 50 do 150 m³, větších těžeb povoluji za rok jen několik největších těžeb jsem zatím povoloval 350 m³ na 9 ha majetku.

Klest - většinou sami nebo s pomocí sousedů – palivo, štěpka, někdy dodavatelsky.

Zalesňování:

Menší plochy většinou sami, holiny po větších těžbách většinou dodavatelsky. Podávám jim informace jak provádět zalesnění, kde koupit sazenice apod. Určuji jim v návaznosti na osnovy co na plochu vysazovat. Výsadba MZD v majetcích do 3 ha je velmi těžko dosažitelná. V majetcích nad 3ha je výsadba MZD stanovena v osnovách a zákonem, ale dá mi to hodně vysvětlování a přesvědčování aby vlastník toto nařízení dodržel. Zde je nutno upozornit na nedostatečnou stimulaci dotacemi.

Ožínání a nátěry:

Většina vlastníků, kteří si sami provedou výsadbu, automaticky pečují i o kultury. Já jim poskytuji informace hlavně o ochraně proti zvěři. V současné době mnohé zajímá i použití chemických přípravků proti bušení.

V některých případech mě vlastník požádá, zda bych mu mohl zajistit **kompletní provedení všech prací** od těžby až po zalesnění a následnou péči.

V mém obvodu působí několik těžařských firem, které dobře znám a vím, že se na ně mohu spolehnout, stejně tak znám místní obchodníky s dřevem a jejich ceny.

Snažím se tedy zajistit provedení těžby a výkupu pro vlastníka nejlepším a nejprůkaznějším způsobem. Nemohu si dovolit ztrátu důvěry, protože moje práce s vlastníkem jednou akcí nekončí a je dlouhodobá. Obdobným způsobem jsem schopen zajistit i veškeré pěstební práce.

Systém kompletního zajišťování činností je pro mne pracnější ale mám celý proces pod dohledem a mám jistotu že práce budou provedeny kvalitně, nevzniknou potíže a holina bude zalesněna. Stejně tak vlastník, který mě zná, má větší jistotu. Tímto se mnohdy podaří zabránit i vydrancování lesa, kdy si vlastník z neznalosti najme podvodníky a kvalitní lesnické firmy v regionu mají práci.

Dotace:

- dotace hlavně v dřívějších letech pomohly mnohým vlastníkům uvést lesy do dobrého stavu,
- naučily lidi pěstební práce provádět,
- taktéž stanovily ceny prací,
- v letech 94-96 jsem potvrdil velké množství dotací,
- v současné době jsou dotace na lesy již omezené a mnoho vlastníků je již nezískává,
- nejčastěji je to na SM na kyselých půdách, proř.a prob. – 40let,
- z praxe mohu říci, že snaha o podporu MZD dotací 9Kč/ks je nedostatečná, protože většina vlastníků do 3 ha je nesází, hlavně z důvodu potřeby tyto dřeviny oplotit,
- myslím, že jako podpora MZD by měly být dotovány taktéž oplocenky, jako to bylo dříve, nebo jako je to u zemědělských půd. Cena za sazenici by potom mohla být nižší.

Zalesňování zemědělských půd:

Zájem vlastníků o zalesňování zem. půd se zvyšuje. Napomáhají tomu významně dotace. V současné době po zavedení dvou cenových pásem dle kódu BPEJ, došlo prakticky ke snížení poskytovaných příspěvků. V mém obvodu ještě žádný vlastník nedosáhl díky BPEJ na vyšší dotaci, která byla poskytována dříve. Příspěvek dnes pokryje náklady z cca 60%. I přes to u mě ročně přibývá několik ha lesa.

Vlastníkovi podávám instrukce jak absolvovat náročný proces vyřízení všech potřebných dokladů. Vypracuji projekt zalesnění a podklady pro dotace. V další fázi jsem schopen mu pomoci i se zajištěním prací.

Dotace na výsadbu rychle rostoucích dřevin se zcela minuly se zájmem vlastníků:

- velká minimální plocha výsadby – 1ha,
- dosud nedostatečný systém využití biomasy,
- nedostatek informací.

Ochrana lesa:

Při svých pochůzkách sleduji mimo jiné i výskyt škodlivých činitelů – hlavně kůrovce. Většina dobrých vlastníků si výskyt kůrovce hlídá sama a hlavně jej včas zpracovává vlivem snahy vlastníků a příznivého počasí nemám s kůrovcem ve svém obvodu v posledních letech téměř žádné problémy. V případě, že vlastník nemá zájem o zpracování kůrovce, využívám pomoci státní správy. Ve většině případů však stačí vlastníka písemně upozornit.

Ochranu proti škodám zvěří dobří vlastníci považují za samozřejmost a o své kultury se starají. Škody zvěří vůči myslivcům neuplatňují. Při zalesňování upozorňuji vlastníky na nebezpečí výskytu klikoroha a informuji o způsobech kontroly a boje.

Práce pro stát:

Kontroluji dodržování a porušování zákonů – hlavně nepovolené těžby a nezalesněné holiny. Většinu vlastníků stačí upozornit, někdy důrazněji a vysvětlit jim jejich povinnosti. V závažnějších případech používám písemnou formu. Maličkosti přecházím upozorněním. Myslím, že dobrý vlastník si svůj les nezničí a nemůžeme jej zcela omezovat, myslím také, že drobnou tolerancí posilují vzájemné vztahy a důvěru. Vlastníci si mezi sebou spoustu věcí řeknou, např. že ho chytil „hajný“ a dávají si příště pozor.

Není nutné trestat babičku za to, že si uřízla 5 stromů na králíkárnu, je nutné trestat významné porušování zákonů podvodníky, ale na to však mnohdy nemáme dostatečné páky.

LHE:

Vedení LHE nám způsobuje velké starosti. Vlastníci nepodávají informaci o objemech provedených prací. Snažím se vést evidenci z vlastních podkladů a zjištění. Nejdůležitější je dodržení maximální výše těžby a stáří holin. Myslím, že schopný OLH zvládne provoz ve svém obvodu i bez podkladů vlastníků. Informace předávám SSLH.

Protože není vypracován jednotný postup vedení LHE, odevzdává každý OLH svá data v jiné formě. Následné zpracování je pak velmi pracné a myslím, že data zůstávají ležet tak jak přišla bez dalšího využití.

Toto bylo několik bodů o naší práci a o mých zkušenostech. Nyní chci zmínit ještě některé problémy, které se váží k činnosti pověřených OLH. Práce OLH je vysoce kvalifikovaná a odborná činnost, kdy lesník pracuje s laickou veřejností s různými možnostmi a zájmy. Je to práce společensky potřebná a důležitá. Za svou práci si určitě zaslouží odměnu. Odměna je stanovena vyhláškou a nazývá se „výše náhrady za výkon činnosti OLH“, je to náhrada ne výplata. OLH si z těchto peněz hradí veškeré nemalé náklady na provoz. Oděvy, vybavení, provoz kanceláře, komunikační a výpočetní techniku, provoz a údržbu automobilu, bez kterého se činnost nedá vykonávat. OLH si musí z těchto prostředků hradit kopírování tiskopisů, poštovné, vyznačovací barvy a vůbec všechno co naši ostatní kolegové bez přemýšlení fasují, aniž je zajímá kolik co stojí. Samozřejmě si platíme sociální, zdravotní pojištění a daně. Protože dosud nebyly stanoveny pevné termíny výplaty náhrad, dostáváme peníze čtvrtletně, se zpožděním klidně i dva měsíce. Věřte mi, že nám mnohdy není lehké.

Velmi mě mrzí, že mnozí, a dokonce i pracovníci státní správy, nám vypočítávají kolik peněz si vyděláme třeba za pět let. Nikdo z kritiků nepřemýšlí nad tím, jaké jsou náklady a kolik nám opravdu zbude. Mám mnohdy pocit, že peníze jsou jedním z hlavních důvodů proč je pověřeným hospodářům leccos vyčítáno a proč je neustálá snaha vymyslet něco nového a fyzické osoby zlikvidovat nebo z nich udělat alespoň řádné zaměstnance. Leckdo vymýšlí různé systémy a formy a nikdo si nechce přiznat, že vytváří další byrokratický aparát ředitelů, vedoucích, sekretářek a budov, který za velké peníze nic nevyprodukuje. Mysleme také na vlastníka. O jeho názory a potřeby se nikdo nezajímá. Systém fyzických osob je nejlevnější a nejpružnější možný způsob výkonu činnosti. OLH pracuje s určenou částkou a sám musí mít zájem na kvalitním zajištění výkonu funkce při nejmenších možných nákladech. Ve vlastním zájmu – udržení práce a dobrého jména, pracuje i o víkendech a mimo běžnou pracovní dobu. Nemůžeme si namlouvat, že běžný zaměstnanec bude mít zájem toto vykonávat. Pokud by byl výkon činnosti převeden na státní správu, došlo by ke zhoršení kvality služeb, vzniku další administrativy a pokud by činnost měla být vykonávána ve stejném rozsahu a kvalitě jako doposud, muselo by dojít k výraznému zvýšení nákladů.

Dalším bodem častých nedorozumění jsou podnikatelské aktivity OLH. Kolují zasvěcené informace o tom, že pověření hospodáři všichni do jednoho tunelují lesy a okrádají vlastníky kde se jen dá. A ještě jsou za to státem placeni. Nebudu vás přesvědčovat, že všichni hospodáři jsou dokonalí. I mezi námi jsou určitě lidé, kteří jsou až přespříliš ovládnuti touhou po penězích. V každé lidské činnosti se najdou černé ovce. V médiích neustále vidíme jak policisté, úředníci, politici a jiní porušují zákony a obohacují se. Nemůžeme ale kvůli pár výjimkám jednoduše všechny hospodáře společně odsoudit a zlikvidovat.

Většina z nás, svou práci považuje za prestižní a vykonává ji zodpovědně a s láskou. Každý z nás chce svou práci dělat dlouhodobě a nemůže si dovolit ztratit jméno a důvěru lidí ve svém obvodu pro několik dobrých kšeftů. Pokud někdo začne podvádět, vlastníci to velmi brzy poznají a přestanou s oním člověkem spolupracovat. Za chvíli se to v okolí rozkřikne a nikdo mu už nedá ani kubík. Takovýto dravec se nakonec začne podílet na drancování lesů a jeho aktivity brzy vyjdou najevo i pro státní správu. I v mém obvodu jsou kolegové lesáci, nikoli OLH, se kterými již nikdo nechce nic mít.

V první části referátu jsem se zmiňoval o důvěře. Je to jediná pomůcka hospodáře při styku s vlastníkem. Pokud OLH důvěru ztratí, jakým způsobem potom může s vlastníkem jednat.

V současných předpisech jsou nějakým způsobem definovány povinnosti OLH, za které je placen. Avšak některé činnosti, které hospodář nad rámec svých povinností pro vlastníka zajistí a vlastník ho o to žádá, je možno považovat za nadstandardní. A za nadstandardní výkony může přece každý požadovat odměnu. To, že OLH někomu zajistí provedení zalesňovacích prací, nebo zprostředkuje těžbu a výkup dřeva přes seriózní firmy, a od spokojeného vlastníka dostane dohodnutou odměnu, nemůžeme přece považovat za kšeftování a zneužívání svého postavení. Všichni ostatní podnikatelé v lesnictví mají také možnost nabízet své služby vlastníkům a nikdo jim v tom nebrání. Jediná a nejdůležitější podmínka je serióznost. A tu hospodáři díky své poctivé práci mají. Troufnu si říci, že 99% OLH vykonává svou práci poctivě a zodpovědně a nemusí se za nic stydět.

Takto jsem alespoň zhruba popsal svou činnost a problémy spojené s výkonem OSL na drobných majetcích.

Myslím si že za uplynulé roky bylo ze strany nás OLH hodně uděláno a velká většina vlastníků se naučila ve svých lesích hospodařit nejen ku prospěchu svému ale i ke spokojenosti ostatních. Samozřejmě je stále co zlepšovat a čeká nás ještě spousta práce. Chtěl bych znovu zopakovat že všechno je závislé na lidech a když je zájem na obou stranách dají se vyřešit všechny problémy a potřeby. Celkově mohu říci , že mě tato práce i přes všechny obtíže baví a věřím, že je užitečná.

V závěrečné fázi bych Vás chtěl informovat o vzniku nového profesního sdružení.

- Všichni se při naší činnosti odborných lesních hospodářů setkáváme s různými profesními problémy.
- Mnohokrát jsme tyto problémy řešili na školeních a různých společných akcích.
- Mnohokrát padla myšlenka, že by bylo vhodné vytvořit profesní organizaci, pomocí níž bychom mohli prosazovat a hájit své zájmy a názory.
- Organizaci, která by se snažila zvyšovat naši odbornou kvalifikaci a která by zlepšovala vzájemnou komunikaci mezi námi.
- Organizaci, která by napomohla zviditelnit naši důležitou a potřebnou práci.
- Proto byla po delších přípravách založena na valné hromadě 20. února tohoto roku v Pelhřimově ČKOLH.
- Sdružuje všechny zájemce fyzické a právnické osoby, kteří mají platnou licenci pro výkon činnosti OLH.
- Statut komory je definován ve stanovách.
- Jejím cílem je napomáhat k rozvoji vzájemných vztahů mezi lesníky všech zaměření.
- Chceme zvyšovat prestiž OLH a zlepšovat spolupráci s vlastníky a státní správou.
- Chceme zvyšovat odbornou kvalifikaci hospodářů pořádáním odborných seminářů a školení.
- Chceme hájit oprávněné zájmy hospodářů a aktivně spolupracovat při tvorbě legislativy.
- Chceme sjednotit systém výkonu činnosti OLH a vytvořit jednotná řešení různých problémů – např. výše zmiňovaných podnikatelských aktivit hospodářů.
- Chceme dosáhnout stavu, kdy Komora bude seriózní a váženou lesnickou organizací a kdy členství v ní bude věcí cti každého OLH.
- Pro jasné definování našich zásad připravujeme Etický kodex člena, který je již v posledním stádiu před vydáním a jehož dodržování bude podmínka členství v komoře.
- V současné době pracujeme na naší prezentaci mezi lesnickou veřejností. Navázali jsme kontakt s ministerstvem zemědělství a připravujeme první odborné akce.
- Chceme nabídnout spolupráci ostatním oborovým organizacím a podílet se s nimi na přípravě odborných seminářů a školení.
- Po měsíci a půl naší existence má komora již 84 členů, kteří spravují lesy na výměře 60 000ha a přibývají další. Naším členem se stal i podnik LČR, protože má taktéž jednu licenci.
- Pro informování zájemců spravujeme také internetové stránky, kde jsou umístěny všechny důležité dokumenty a první informace. Zde je možno získat stanovy a členské přihlášky.
- Na tomto místě si dovoluji zájemcům nabídnout propagační materiály a členství.

*Ing. Jiří Pohan
pověřený OLH
Okres Pelhřimov*

VÝKON FUNKCE OLH PRÁVNICKOU OSOBOU STÁTNÍM PODNIKEM LESY ČR

František Morávek

Konec roku 1995 je současně koncem institutu „odborné správy lesů“ dle zákona č. 96/1977 Sb. Znamená to současně nastolení odpovědnosti vlastníka lesa za svůj majetek a ukončení odpovědnosti jednoho vlastníka (správce) lesa za konání jiného vlastníka lesa, jak tomu bylo do té doby.

Nový zákon č. 289/1995 Sb. o lesích (dále jen zákon) vůlí zákonodárců postavil odborného lesního hospodáře (dále jen OLH) do role poradce zabezpečujícího vlastníkovu odbornou úroveň hospodaření v lese. Z tohoto důvodu bylo i vypuštěno zmocnění ministerstva k vydání vyhlášky o právech a povinnostech OLH.

S novým lesním zákonem se vlastníkovu lesa otevřely možnosti na vlastním majetku realizovat své představy hospodaření, které nejsou v rozporu se zákonem o lesích. K tomu, aby se vlastník lesa nedostal do rozporu se zákonem slouží právě odborný lesní hospodář. Ten musí zajistit uplatnění záměru vlastníka při tvorbě lesních hospodářských osnov. Odpovědnost za stav lesa a hospodaření v něm má však vlastník lesa.

Podstatnou změnou reagující na demokratické principy je, že vlastník má právo vybrat si osobu OLH a tak svěřit odborné poradenství ke svému majetku, za který je před zákonem zodpovědný té osobě, které důvěruje nejen odborně, ale i občansky. Pokud si vlastník lesa sám OLH nevybere, stává se pro něho OLH ze zákona právnická osoba, která v určeném území vykonává právo hospodaření ve státních lesích, pokud orgán státní správy nerozhodne jinak.

K výkonu činnosti OLH byl vydán metodický pokyn MZe č. 12/1996, který v článku 6 vymezuje povinnosti OLH v případech, kdy je jeho činnost hrazena státem. Povinnosti jsou jasně vymezeny a pro řádný výkon funkce zcela postačují.

Tento pokyn definuje systém činnosti OLH, vedení databáze vlastníků, definuje výkon činnosti OLH-vlastníkem, vybranou právnickou nebo fyzickou osobou, pověřeného OSSL nebo právnickou osobou ze zákona. Dále definuje způsob úhrady nákladů, povinnosti OLH hrazeného státem, kontakt s vlastníkem a v příloze uvádí tiskopisy vzorů rozhodnutí, oznámení apod.

Povinnosti OLH hrazeného státem definuje ve vztahu k:

- § 37 – OLH zabezpečuje vlastníkovu odbornou úroveň hospodaření v lese,
- § 52 – důsledně dbát na ochranu lesa a řádné hospodaření v něm,
- § 33 – schvalovat vlastníkovu těžbu v lesích a poskytovat vyjádření OSSL,
- § 1 vyhl. MZe č. 77/1996 – vyjadřování k odnětí pozemků,
- § 16 ods. 3 vyhl. MZe č. 82/1966 součinnost s vlastníkem při zpracování projektu zalesnění pozemků prohlášených za PUPFL.

Zabezpečení odborné úrovně hospodaření (§ 37 odst. 1):

- spolupracuje s vlastníkem a zpracovatelem při tvorbě lesních hospodářských osnov,
- sleduje stav lesa, poskytuje poradenskou činnost při prevenci v ochraně lesa, navrhuje opatření,
- poradenská činnost při zalesňování – v ploše i dřevinné skladbě,
- poradenská činnost v oblasti dotací, potvrzování žádostí,
- soustřeďuje podklady a vede lesní hospodářskou evidenci o plnění závazných ustanovení a obnově lesa,
- provádí instruktáž k vyznačení výchovných zásahů.

Metodický pokyn od jeho vydání však nikdy nebyl zcela dodržován orgány státní správy, které jej braly jen jako pomůcku, kterou mohou, ale nemusí respektovat. Zatímco LČR tento metodický pokyn respektovaly a na jeho základě vydaly příkaz GR č. 8/96, který byl následně rozšířen pokynem VTR č. 11/99.

Je proto nepochopitelné, že již od roku 1998 se neustále objevují tendence k tomu, že je v otázce OLH nezbytné novelizovat zákon a vymezit povinnosti OLH ve vztahu OLH – vlastník a OLH – státní správa. Viz Projekty Lesnické politiky 1998, Koncepce rezortní politiky MZe před vstupem do EU, pokus přesunout v rámci reformy státní správy tuto činnost na obce s rozšířenou působností (2002) a naposledy v Národním lesnickém programu (2003). Konečně i dnes zde zaznělo, že povinnosti OLH jsou slabinou zákona.

Všechny tyto iniciativy vycházejí ze snahy vyřešit tím negativní dopady hospodaření zejména u některých malých vlastníků a legislativní mezery, které jsou v této oblasti zneužívané. Jako by čarovný proutek – povinnosti OLH – mohl tyto problémy odstranit.

Nedomnívám se, že náprava spočívá v takové formulaci zákonů, která zná jen rovnici povinnosti – sankce – pokuty. Většina západních států chápe poslání zákona a státní správy odlišně. Důležitá je spíše důslednost v uplatňování zákona a dále zlepšení vymahatelnosti práva v ČR.

Problematické úvahy o přesunutí funkce OLH na státní správu obcí s rozšířenou působností je třeba rovněž věnovat několik vět. K tomuto přesunu mělo dojít v rámci reformy státní správy. Nebyl to dobře promyšlený krok, neboť dnem 1.1. 2003 tato státní správa teprve začíná existovat a neumím si představit, jak by se s tímto problémem dokázala vyrovnat. Za současné situace je existující řešení ze všech známých a připouštěných variant to optimální. To neznamená, že bychom si neuměli představit výkon OLH ze zákona speciálním orgánem státní správy, ale takto nebyl návrh připraven.

Je logické, že LČR nebyly nadšeny navrhovaným řešením, protože převod této činnosti neplánovaně ze dne na den by znamenal ztrátu zaměstnání nejméně pro 71 zaměstnanců LČR, pro které je tento výkon hlavní náplní jejich činnosti. Dopad by to mělo samozřejmě i na celkový počet revírníků u LČR, protože 15 % z nich má revíry kumulované s výkonem činnosti OLH pro cizí ze zákona. Bylo určitou satisfakcí v době rozhodování o chystaném kroku slyšet od státní správy z okresů, že ty LČR to zase nedělají tak špatně a že by se stav měl zachovat.

Problémy postavení OLH z pohledu LČR:

a) právní nejistota výkonu činnosti OLH

- oblast personální - formulace § 37 odst.6 zákona umožňující kdykoliv odebrat rozhodnutím OSSL jakékoliv území z provádění výkonu OLH a na druhou stranu toto území kdykoliv vrátit zpět do tohoto výkonu. Existuje i účelové odebrání této funkce na několik dní (aby si vlastník mohl těžit dle svého apod.).
- vymezení činnosti OLH – vlastníků a parcel. OSSL nespolupracují s OLH v upřesňování databáze vlastníků dle metodického pokynu MZe č 12/1996.
- uložení výkonu OLH rozhodnutím – určování LČR za OLH u vlastníků nad 50 ha, kteří neuzavřeli smlouvu s vlastním OLH nemá po uplynutí přechodného období – 30.6.1996 - oporu v platné legislativě (§ 59 odst. 11).

b) nejistota výše úhrady nákladů při výkonu činnosti OLH

- rozdílný výklad vyhlášky MZe č. 219/98 u jednotlivých orgánů státní správy. Bohužel vyhláška MZe č. 219/1998 Sb. umožňuje orgánu státní správy individuální výklad v tom, že OSSL „může zvýšit sazbu o 40 %“. Použití tohoto odstavce mělo původně negovat dopady pro toho, kdo provádí tento výkon pro velké množství vlastníků lesů a přitom se všechny hektarové výměry sčítají pro výpočet odměny na rozdíl od toho, kdo má tuto sazbu stanovenou podle počtu vlastníků a u nich za každý i započatý ha lesa. Ovšem dnes je výklad na libovůli toho kterého orgánu státní správy.
- neochota proplácení úhrady pokud LČR sami nedokládají vlastníky a parcely, namísto povinnosti OSSL objektivizovat zadání a tudíž i podklady pro výpočet úhrady nákladů.

c) právní nerovnost formulace zákona k výkonu činnosti OLH

- LČR nemohou z výkonu činnosti odstoupit a to ani při neproplácení úhrady.
- LČR nemohou být ani zbaveny licence k výkonu této činnosti „ze zákona“.

V tomto případě by nerovnost tohoto vztahu mohla narovnat jediné smlouva o výkonu této činnosti mezi orgánem státní správy a právnickou osobou vykonávající tuto funkci. Samozřejmě smluvní vztah vymezuje předmět smlouvy a má vždy dvě smluvní strany a proto by při nenaplnění představ státní správy mohla být smlouva vypovězena a na druhé straně by smlouva dávala právnické osobě při smluvním výkonu i jistotu řádné odměny za tento výkon a ne nejistotu různých výkladů

Některé požadavky na výkon funkce OLH působí na zaměstnance schizofrenně, neboť část státní správy lesů si představuje, že by vlastník lesa měl dostávat jakýsi projekt hospodaření na každý rok, druhá část naopak tuto skutečnost napadá jako nepřislušné zasahování do práv vlastníka, připomínající rozpis úkolů odborné správy lesů před vydáním zákona o lesích.

Dalším problémem je požadavek na zajišťování jakéhosi servisu pro vlastníka při zajišťování provedení opatření v lesích. Tato skutečnost je ošetřena příkazem GŘ, kdy OLH mohou pouze doporučovat firmy k provedení prací, ale ne je zajišťovat a rozhodně se nezapojují do obchodu se dřívím.

Domníváme se totiž, že právě ekonomická nezávislost zaměstnanců LČR na hospodářské činnosti vlastníků lesů je nezbytná pro řádné provádění činnosti OLH. Obchodování se dřívím by mohlo vést k účelovému jednání, které by nemuselo být v zájmu lesa konkrétního vlastníka.

Hlavní nevýhodu výkonu funkce OLH u LČR spatřujeme ve snaze některých orgánů státní správy přenést spoluzodpovědnost za nezákonný stav některých drobných lesních majetků, případně chování některých vlastníků na „odpovědného hospodáře“ – LČR. Tím vzniká pro LČR nevýhodný prostor pro možnost častějších konfliktů s orgány státní správy lesů mimo odpovědnost za hospodaření na státním majetku.

Vše výše uvedené se týká výkonu činnosti OLH ze zákona. Kromě toho LČR vykonávají činnost OLH na smluvním základě vlastníkům, kteří si je vybrali za OLH svým rozhodnutím. Na smluvním základě vykonávají OLH činnosti i nad zákonný standard.

Ke konci roku 2002 vykonávaly LČR funkci OLH ze zákona na výměře cca 260 000 ha a smluvně na výměře 15 000 ha.

Ideální možností výkonu funkce OLH by byla vazba na sdružování vlastníků a volba OLH, ke kterému by mělo toto sdružení důvěru. Bohužel proces sdružování je v této zemi po zkušenostech se socialistickým družstevnictvím stále spíše výhledem na několik decenní než současnou realitou. Dokazuje to dotační titul za tímto účelem zřízený a rozsah jeho dnešního využívání.

LČR postupně zvyšují kvalifikaci svých OLH zkouškami odborné způsobilosti OLH a vybavují je novými programy pro výkon této činnosti.

Ing. František Morávek
výrobně technický ředitel
Lesy České republiky, s. p.

ZKUŠENOSTI S VÝKONEM FUNKCE OLH JINÝCH PRÁVNICKÝCH OSOB

Radomír Charvát

Svůj příspěvek jsem rozdělil do tří částí přičemž v části první bych chtěl shrnout legislativní vývoj ohledně postavení subjektů vykonávajících funkci OLH S dopadem na praxi, v části druhé bych chtěl pojednat o sdružování vlastníků a v části třetí shrnou některé praktické zkušenosti s výkonem OLH naší firmou.

1) Vývoj výkonu funkce OLH v návaznosti na platnou legislativu

Ve svém příspěvku bych se chtěl dotknout některých základních problémů ve výkonu funkce OLH firmou „Lesní družstvo Vysoké Chvojno s. r.o.“ a sdělit i některé praktické zkušenosti.

Základním skutkem při realizaci výkonu OLH byla otázka jeho ustavení v souvislosti se zákonem č. 289/95 Sb. § 37 čímž mám na mysli vytvoření nerovného postavení subjektů o tuto činnost se ucházejících. Jak již bylo konstatováno i samotným generálním ředitelem Lesů ČR s.p. p. Ing. Olivou tehdejší orgány státní správy (okresní úřady) v některých oblastech nevyužily ideální příležitosti sjednotit výkon OLH a pověřit tímto např. i větší obecní či privátní majetky v oblasti jejich působnosti (pochopitelně s jejich souhlasem).

Vlastníci lesů do 50-ti ha využili svobodné vůle vybrat si sami svého OLH jen velmi omezeně v důsledku zejména špatné orientace v patřičné legislativě a možná i v důsledku způsobu financování této činnosti. V tento moment, opětovně připomínám, v některých oblastech tak našlo uplatnění ustanovení zák. 289/93 Sb. § 37 odst. 6 a výkon OLH provozují pracovníci LČR, bez ohledu na to, zda v dané oblasti LČR spravují významnější podíl státního majetku. V žádném případě nehodlám zpochybňovat úroveň výkonu funkce OLH podnikem LČR s.p.,chci jen poukázat na shora zmíněné nerovné postavení různých subjektů při výkonu funkce OLH. Doba se vyvíjí a tak některé okresní úřady v dohodě s LČR pověřily výkonem OLH fyzické osoby většinou z řad zaměstnanců LČR a to zejména v oblastech, kde výměra státních lesů je menší a rozptýlená. Dále někteří vlastníci lesů do 50-ti ha využili možnosti výběru svého OLH a místně vznikají situace, kde u „malolesů“ se v dané lokalitě potkávají různé subjekty při výkonu funkce OLH,což rozhodně neprospívá přehlednosti situace ani komplexnějšímu přístupu k hospodaření v těchto oblastech. Situaci dále „zpešťují“ OLH z řad některých podnikatelů v LH zabývajících se trhem s nemovitostmi či prodejem dřeva „na stojato“, kteří v případě nákupu lesa mění původního OLH i způsob hospodaření –okamžitá těžba, někdy i nad rámec zákona a vyklízejí pozice o okres dál.

K jistotě OLH provozujících svoji činnost v rámci určení orgánem státní správy zcela určitě nepřispěla ani před nedávnem chystaná změna lesního zákona v souvislosti s reformou státní správy v ČR. Mám na mysli nešťastnou formulaci o tom , že výkon budou vykonávat orgány obce třetího stupně bez licence. Tato situace se však naštěstí podařila zažehnat. Možná však stačilo aby vznikly tzv. lesní úřady a OLH se stali zaměstnanci a svoji činnost provozovali v regionu lesního úřadu.

Jak jsem se již zmínil současná situace ve výkonu OLH je však velmi pestrá , sice v souladu s demokracií, ale nepřehledná a ve vztahu k regionům nekoncepční. Důsledkem mimo jiné je i nejednotný přístup k hospodaření v lese i nejednotné vedení LHE a tím ztížený přehled orgánů státní správy.

Řešení nabízí možnost sdružování malých vlastníků lesa s využitím finanční podpory z MZe a zejména s jednotným výkonem funkce OLH.

2) Sdružování vlastníků malolesů – cesta k jednotnému výkonu funkce OLH v regionu

Dle statistických údajů o majetkové držbě lesů z počátku 20 let 20. století (J. Frič) vyplývá tato skutečnost:

lesy roztráštěné do 10 ha výměry	383 072 ha
lesy malé 10- 250 ha výměry	290 037 ha
malé lesní statky 250 -500 ha výměry	74 660 ha
celkem	747 769 ha

To je v tehdejší době cca 31 % celkové lesní plochy, tedy obdobná situace s obdobnými problémy.

Jisté řešení ve složitě správě malolesů dnes nabízí možnost sdružování vlastníků těchto lesů do dotace-mi podporovaných Sdružení vlastníků lesů, kde je mimo jiné výhody zajištěn jednotný výkon funkce OLH. Cesta k této formě hospodaření v lesích malých vlastníků je však velmi složitá a je podmíněna důvěrou sdru-žujících se subjektů v prováděné kroky a zejména v osobu OLH.

Svoji úlohu by zde zcela určitě měli sehrát zejména obce tak aby byla stvrzena důvěryhodnost celého aktu. Další nezbytnou podmínkou pro úspěch sdružení musí být kvalitní smlouva či stanovy a zejména dů-věry hodná osoba OLH.

Tam, kde tato forma hospodaření již funguje, dávají první zkušenosti signály, že se jedná o skutečně a života schopnou formu hospodaření v malolesích, která vlastníkům lesa zaručuje komplexní a odborně fun-dovanou službu pro jejich lesní majetek.

Příkladem zcela určitě může posloužit sdružení vlastníků malolesů při LDO Přibyslav. Překážkou ve vstupu vlastníka do „sdružení“ zcela jistě může být i jisté omezení v hospodaření konkrétního vlastníka LHP, neboť současný legislativní stav pro vlastníka hospodařícího bez LHP i LHO je v jistém směru výhodnější (větší možnost těžeb).

3) Požadavky vlastníků lesa na OLH

Lesní družstvo Vysoké Chvojno s.r.o. spravuje cca 4800 ha „vlastních pozemků“, tedy pozemků 16 ob-cích, které naši firmu vytvořili za účelem obhospodařování svého majetku. Vzhledem k tomu, že valnou hro-madu LD Vysoké Chvojno tvoří starostové jednotlivých obcí byl hned v počátku fungování společnosti vznesen jejich požadavek na pomoc ve správě lesních majetků i pro občany těchto obcí. LD Vysoké Chvoj-no k dnešnímu dni kromě správy vlastního majetku tedy formou výkonu funkce OLH pečuje i o dalších cca 1500 ha lesů drobných vlastníků z řad obcí i fyzických osob.

V praxi se setkáváme s různou škálou požadavků vlastníka lesa na svého OLH.

V první řadě jsou to požadavky na plnění povinností OLH daných zákonem, poradenská činnost a po-moc při zpracování dotací. Stále častěji však mnoho vlastníků požaduje minimálně radu ve smyslu, kdo jim provede nutné práce v jejich lese a mnohdy i radu kdo jim zobchoduje vytěženou dřevní hmotu. Zde se již ocitáme v mnohokrát diskutované oblasti tzv. střetu zájmů neboť jsme i firmou, která provozuje veškeré činnosti související s lesním hospodářstvím, myslivostí, zemědělstvím a rybníkářstvím včetně obchodní čin-nosti. Abychom co nejvíce zprůhlednili svůj vztah k zákazníkovi – vlastníkovi lesa nabízíme jednotlivé čin-nosti formou smluv o dílo, které dávají vlastníkovi lesa prostor ke svobodnému rozhodnutí do jaké fáze se rozhodne našich služeb využít. Po několika letech této činnosti konstatuji, že většině vlastníků nestačí pouze služby OLH vyjmenované v první části jako základní ale stále častěji poptávají u svého OLH komplexní servis na obhospodařování svého lesa. Tato skutečnost vznikla v důsledku navázané důvěry a snažíme se jí utvrdit i v dnešní době, tedy v situaci obtížného odbytu dřevní hmoty. Naší cestou však není přesvědčování vlastníka o „nutnosti těžební činnosti“ zejména v těžbách MÚ, ale snažíme se i poradit kdy v návaznosti na trh se dřevem je vhodné těžbu započít či ji odložit. Nejdůležitějším faktorem dobré spolupráce je osobní kontakt vlastníků lesa a jejich OLH. Z tohoto důvodu jsme u své firmy vytvořili středisko zabývající se vý-hradně výkonem OLH a pracemi pro vlastníky lesů. Vedoucímu tohoto střediska jsou pochopitelně k dispozici všichni venkovní lesníci, přes které se právě daří v jejich regionu držet již zmíněný osobní kon-takt s vlastníkem.

Náš způsob výkonu funkce OLH a celkové pomoci drobným vlastníkům lesů zcela jistě není nejideál-nější a není ani universálně použitelný v rámci celé ČR. V naší oblasti se však osvědčil.

Závěrem bych chtěl připomenout, že princip výkonu OLH se neliší dle toho jakou formou je provozo-ván (fyzická osoba, právnická osoba, LČR) neboť práce všude vykonávají lidé.

Radomír Charvát

ředitel Lesního družstva Vysoké Chvojno s.r.o.

a starosta obce Nová Ves

PANELOVÁ DISKUSE K TÉMATU BLOKU III.

JUDr. ing. Jiří Staněk, CSc. - Ministerstvo životního prostředí ČR

Dámy a pánové,

předpokládám, že všichni jsme si zde se zájmem vyslechli příspěvek pana ředitele Morávka, a bez nadsázky, já si jeho názoru nesmírně vážím a možná právě proto na upřesnění mám tři poznámky. Pojetí výkonu odborného lesního hospodáře jako činnosti poradenské. Nic proti tomu, ale co je nejhorší, a v tom se snad shodneme, je pojetí bez zodpovědnosti. A já jsem si jistý, že z § 52 zákona o lesích vyčtu zodpovědnost. To je jedna poznámka. Druhá otázka. Nejenom sankce. Ano, ne jenom sankce, já zde nejsem - a doufám, že to zde tak nevyznělo - člověk, který mává holí sankcí. Jsem si jistý, že státní správa lesů musí v rámci těch obecných působností, tzn. funkce dozorová, kontrolní a sankční, mít dost prostoru pro to, aby usměrňovala činnost kohokoliv. Vlastníka lesa, nájemce, odborného lesního hospodáře. Aby ho usměrňovala opatřeními podle § 51 Zákona o lesích a sankce, až když to nepomůže. Samozřejmě ne vždy ihned sankce. O tom také není pochyb. A konečně otázka spoluzodpovědnosti. Ty jsi zde, Františku, řekl, že orgány státní správy mají snahu přenášet tu zodpovědnost na odborné lesní hospodáře jako jsou LČR s.p. či kdokoli jiný. Ale já jsem to říkal ve svém referátu a na tom trvám. Tady je nesporná spoluzodpovědnost odborného lesního hospodáře za stav lesa. Protože ten vlastník je laik. To všichni víme. A tomu vlastníkovi se musí říci: "máš tady problém a řeš ho." A protože nemá lesní hospodář vůči tomu vlastníkovi pravomoc, protože ten vlastník nezareaguje na dobře minulé a včas, zdůrazňuji včas, je potřeba, aby byla prevence v té činnosti lesního hospodáře, prevence ve vztahu ke stavu lesa. Tak já říkám, že včas a jasně musí formulovat hospodář vůči vlastníkovi, co má dělat a až když on to neudělá, nezareaguje z různých důvodů, pak je nutné, aby ten lesní hospodář šel a "donášel" na státní správu a říkal: "co jsem mohl, jsem udělal, vlastník nereaguje, prosím pěkně je zde problém a řešme jej společně." Ta spoluzodpovědnost odborného lesního hospodáře za stav spolu s vlastníkem. A je naplnitelná jistě bez problémů, alespoň se tak domnívám. Poslední poznámka. Dávám více méně za pravdu panu kolegovi za vše co zde říkal, ale v jedné věci určitě. Ministerstvo, nejen zemědělství, ale i ministerstvo životního prostředí, ale snad všechna ministerstva mají obrovský dluh vůči orgánům státní správy ve svých odvětvích v tom, že jim bohužel neposkytují dostatečnou metodickou pomoc. Obecně bych mohl říci, že každý špatný zákon se dá alespoň maličko vylepšit metodikou ústředního orgánu. To je nepochybně pravda, jde o to najít tu míru, ale v každém případě je třeba tu metodickou součinnost orgánům státní správy poskytovat. Od toho ta ministerstva jsou a od toho jsou i kvalifikovaní vůči obcím atd., a já věřím tomu, že tento prostor se podaří dříve nebo později ministerstvu zemědělství, pokud jde o lesní hospodářství a myslivost, naplnit. Pomůžeme tomu všichni a rádi. Děkuji.

Ing. Vladislav Ferkl - Ministerstvo životního prostředí ČR

Mám pouze krátkou poznámku k dopolednímu programu, a sice k myšlence, která zde zazněla z úst paní starostky z obce Černošice, která požadovala, že by se měla plně - tedy ještě více než dosud - oddělit problematika ochrany přírody od výkonu státní správy lesů. Dovolil bych si uplatnit názor, že naopak mnohé ze vzájemných problémů vyplývá mnohdy až z násilné izolace lesnických a ochranářských přístupů. Že naopak např. v obecné ochraně přírody není důvod z lesáků dělat horší ochránce přírody, než jsou její profesionální pracovníci. Měl jsem možnost se podílet na přípravě Národního lesnického programu, který je zpracován naopak v neoddelitelné spolupráci obou odvětví a mohl být předložen vládě ke schválení v plně vzájemné shodě všeho, co obsahuje pro působení v lesích z hlediska ochrany přírody i lesního hospodářství do roku 2006. Prostě si myslím, že přístup, který byl v referátu požadován, nebyl cestou správným směrem.